

Kockázatkezelés

ESG Útmutató

I. kötet

Tartalom

○	Bevezető	4
I.	A kiadvány használatáról	5
II.	A kockázatkezelési rendszer jelentősége	6
III.	A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása	11
IV.	Kockázatok azonosításának módszertana	18
V.	A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján	32
VI.	Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása	37
VII.	Kockázatkezelési rendszer működtetése	39
VIII.	Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)	47

Köszöntő

Tisztelt Olvasó!

Az ESG, vagyis a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontokon alapuló működés az elmúlt évtized egyik legdinamikusabban fejlődő szabályozási területévé vált. Szerepe mára túlnőtt az önkéntes vállalások világán, és a szabályozói, befektetői, valamint finanszírozási elvárások szerves részévé vált. Ezzel párhuzamosan azonban világszerte számos bizonytalanság is társult hozzá: hiányos értelmezési keretek, sarkított megközelítések, irreális követelmények, túlzott adminisztráció. Továbbá olyan gyakorlati elvárásokat vont magával az ESG térnyerése, amelyek a szervezeti felelősséget sem a működés realitásai, sem pedig a versenyképesség szempontjából nem tették értelmezhetővé.

Magyarország a nemzeti ESG szabályozás kialakításakor tudatosan racionális megközelítést választott, amelyben a fenntarthatósági szempontok a megfelelő helyre, a vállalati kockázatkezelési rendszerbe kerültek. A hazai értelmezés nem ideológiai alapokon nyugszik, hanem a vállalatok működési realitásait veszi alapul. A szabályozás világos, arányos és mérhető követelményeket állít fel, amelyek célja nem a tartalom nélküli megfelelés, vagy a "greenwashing", hanem a hosszú távú üzleti stabilitás előmozdítása.

A jelenlegi gazdasági környezetben, amikor az üzleti partnerek, a tőkepiac és a pénzpiac szereplői egyre tudatosabban figyelik a nem pénzügyi kockázatok kezelésének színvonalát, különös jelentősége van annak, hogy a vállalatok megbízható ESG kockázatkezelési rendszert alakítsanak ki és működtessenek. Azok a szervezetek, amelyek képesek időben azonosítani működésük gyenge pontjait, előnybe kerülnek nemcsak a szabályozási megfelelés, hanem az üzleti verseny szempontjából is.

A magyar ESG szabályozás megalkotásakor alapvető szempont volt, hogy az alkalmazás során felmerülő kérdéseket ne ideológiai megközelítések, hanem a vállalatok valós működési kihívásai határozzák meg. A fókusz az elméleti társadalmi dogmák helyett a fluktuációs kockázatokat is kezelő családbarát munkahelyi megoldásokra irányul. A reziliencia fogalmát nem elvont keretként, hanem az üzletfolytonosságot, valamint a fizikai, társadalmi és reputációs kockázatok kezelését szolgáló eszközként értelmezzük. Az irracionális adatigények helyett a hangsúlyt az arányos, átlátható, mérhető és teljesíthető átvilágítási keretrendszer biztosítására, a maximalizált ESG kérdőívre helyeztük.

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága az ESG Útmutató kiadványsorozat első részének elkészítésével azt a célt kívánja támogatni, hogy a hazai vállalatok közérthető, szabályozási keretekhez illeszkedő és a gyakorlatban is használható útmutatást kapjanak ESG-vel kapcsolatos feladataik ellátásához. A cél nem csupán a szabályozási megfelelés, hanem a teljes ESG folyamat értékeinek közvetítése és a belső tudás megerősítése: annak felismerése, hogy a működési kockázatok feltérképezése és kezelése nemcsak külső elvárás, hanem a jövőálló vállalatirányítás egyik alappillére.

Bízunk benne, hogy a kiadványban bemutatott keretrendszer hozzájárul ahhoz, hogy a hazai vállalatok felkészülten, átlátható módon és stratégiai magabiztossággal tudjanak válaszolni a jövő kihívásaira.

Molnár Csaba Gábor

ESG Igazgató

Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága

I. A kiadvány használatáról

A kiadvány célja

Az ESG kockázatkezelési rendszer kialakításáról szóló jelen dokumentum célja, hogy tájékoztassa az érintetteket a kockázatkezelési rendszerek kialakításának elméleti és gyakorlati vonatkozásairól, valamint segítse az ESG törvény által előírt kockázatkezelési kötelezettségek értelmezését és végrehajtását. Az itt közölt információk nem minősülnek kötelező érvényű előírásnak, csupán útmutatásként szolgálnak a jelenlegi jogszabályi környezet értelmezéséhez.

Az ESG kockázatkezelési rendszer leírásában megfogalmazott elvek és javaslatok az SZTFH szellemi termékei, amelyek kizárólag tájékoztató jellegűek. Az itt bemutatott anyag nem bizonyító erejű, nem használható fel jogtalanul, valamint nem helyettesíti az egyedi vállalati döntéseket vagy szakmai konzultációt.

Az ESG kockázatkezelési elvek és eszközök alkalmazása minden vállalat saját felelőssége. Az ESG kockázatkezelési rendszer kidolgozása és működtetése során a vállalatoknak figyelembe kell venniük a saját tevékenységi körükhöz kapcsolódó kockázatokat és lehetőségeket, valamint a jogszabályi megfelelés követelményeit. Az SZTFH nem vállal felelősséget az itt bemutatott módszerek vagy javaslatok helytelen alkalmazásából eredő károkért, valamint azok hatóságok, közigazgatási szervek, bíróságok vagy más szereplők általi elfogadásáért, illetve elutasításáért.

Jelen kiadvány célja, hogy lépésről lépésre bemutassa, hogyan hozható létre egy ESG kockázatkezelési rendszer nemzetközi ajánlásokon és vállalati jó gyakorlatokon keresztül¹. Egy jól működő kockázatkezelési rendszer megléte esetén az adott vállalkozás megalapozza az ESG törvény szerinti kockázatkezelési kötelezettségeihez kapcsolódó konkrét gyakorlati lépéseket, biztosítva a kockázatkezelési tevékenység működőképességét és hatékonyságát.

Mit jelentenek a különböző szimbólumok?

A pipa szimbólum a kockázatkezelésben az eredménytermék (deliverable) egy kézzelfogható vagy dokumentált kimenet, amely a kockázatkezelési folyamat során létrejön.

A paragrafus szimbólum a kötelező törvényi előírásokat jelöli. Az ESG törvény alapján a vállalkozások számára kötelező figyelembe venni a kockázatkezelés és elemzés során.

A gyakorlati intézkedések szimbólum a vállalkozások ESG törvény szerinti kockázatkezelési kötelezettségeihez kapcsolódó konkrét gyakorlati lépéseket mutatja be.

A villanykörte ikon a javasolt gyakorlatokat vagy ajánlásokat jelzi. Míg a paragrafusok a kötelező intézkedéseket jelentik, a villanykörte szimbólum olyan intézkedésekre utal, amelyeket nem kötelező alkalmazni, de amelyek segíthetnek a vállalatoknak jobb környezeti és társadalmi hatások elérésében.

A kérdőjel szimbólum a nyitott kérdéseket jelzi. Azokat a bizonytalanságokat jelöli, amelyek a rendszer alkalmazása során jelentkezhetnek, és amelyek segítik az elemzést és értékelést.

¹ Jelen kiadvány összeállítása során támaszkodtunk a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) releváns kiadványára (OECD Due Diligence Guidance For Responsible Business Conduct), valamint a német Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (BAFA) szállítói láncok átvilágításával kapcsolatban kiadott útmutatóira.

II. A kockázatkezelési rendszer jelentősége

Az ESG kockázatkezelési rendszer jelentősége egyre növekvő szerepet kap a vállalatok, pénzügyi intézmények és befektetők körében. Ez a megközelítés nem csupán a fenntarthatósági elvek beépítését jelenti az üzleti folyamatokba, hanem **kulcsfontosságú eszközként szolgál a kockázatok minimalizálásához**, így elkerülhetővé válnak a kárelhárítással kapcsolatos pénzügyi kiadások.

Az ESG kockázatkezelési rendszer jelentősége több aspektusból is kiemelhető:

A fenntarthatóság növelése és a kockázatok kezelése szempontjából az ESG alapú kockázatkezelés célja, hogy azonosítsa és kezelje azokat a potenciális kockázatokat, amelyek a környezeti, társadalmi vagy vállalatirányítási tényezőkből fakadnak. Például:

 Környezeti kockázatok: klímaváltozás, szén-dioxid-kibocsátási szabályozások, természeti erőforrások kimerülése.

 Társadalmi kockázatok: munkaügyi gyakorlatok, emberi jogok megsértése, közösségi kapcsolatok romlása.

 Vállalatirányítási kockázatok: átláthatatlan vezetési struktúrák, korrupció, nem megfelelő adatvédelem.

A jogszabályi megfelelés és a szabályozói nyomás kezelése kapcsán a kormányok és szabályozó hatóságok világszerte egyre szigorúbb követelményeket támasztanak az ESG kérdésekkel kapcsolatban. Az ESG kockázatkezelési rendszerek segítenek a jogszabályi megfelelés biztosításában, valamint az új szabályozásokra való felkészülésben. Például az EU-ban az SFDR (Fenntartható Pénzügyi Közzétételi Rendelet) és a CSRD (Vállalati Fenntarthatósági Jelentéstételi Irányelv) már jelentős hatással van a vállalatok ESG tevékenységeire.

A befektetői elvárások és finanszírozási lehetőségek vonatkozásában a befektetők egyre nagyobb figyelmet fordítanak az ESG szempontokra. Azok a vállalatok, amelyek hatékony ESG kockázatkezelési rendszerrel rendelkeznek, vonzóbbak lehetnek a fenntarthatóságot előnyben részesítő befektetők számára. Ráadásul számos zöld finanszírozási lehetőség – például zöld kötvények vagy ESG alapú hitelprogramok – elérhetőségét befolyásolja az ESG teljesítmény.

Az ESG szempontú kockázatkezelési rendszernek további relevanciája van a **reputáció és fogyasztói bizalom** terén, ugyanis a fogyasztók egyre inkább elvárják a vállalatoktól, hogy felelős döntéseket hozzanak a környezeti és társadalmi hatásaikkal kapcsolatban. Az ESG kockázatkezelési rendszerek átláthatóságot és elszámoltathatóságot biztosítanak, amelyek erősíthetik a vállalat hírnevét és növelhetik az ügyfélbizalmat. Összességében elmondható, hogy az ESG kockázatok megfelelő kezelése hozzájárul a vállalat stabilitásának és hírnevének megőrzéséhez, valamint a működési hatékonyság javításához.

Végül, a **hosszú távú versenyképesség** is kiemelendő, hiszen az ESG szempontok integrálása nem csupán a kockázatok csökkentéséről szól, hanem **egyben üzleti lehetőségeket is teremt**. A fenntartható innovációk és a felelős vállalati gyakorlatok alkalmazása versenyelőnyt jelenthet a piacon, miközben hozzájárul a hosszú távú pénzügyi teljesítményhez.

Jogsabályi háttér bemutatása

A hazai **2023. évi CVIII. törvény** (a továbbiakban: **ESG törvény**) előírja a hatálya alá tartozó gazdasági társaságok számára, hogy alakítsanak ki és működtessenek kockázatkezelési rendszert.

Az ESG törvény 13. § szerint a vállalkozás fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei az alábbiak:

- a. „a kockázatkezelési rendszer létrehozása,
- b. a belső felelősségvállalási stratégia és rendszer kialakítása,
- c. a rendszeres kockázatelemzések elvégzése,
- d. a megelőzési és korrekciós intézkedések megállapítása a vállalkozás saját üzleti hatáskörében és a közvetlen szállítóival szemben,
- e. az ESG adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése, és
- f. a közvetlen szállítók nyilatkoztatása a felmerülő ESG kockázatok tekintetében.”

ESG törvény 16. § (1) A vállalkozás megfelelő és hatékony kockázatkezelési rendszert hoz létre a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelés biztosítása érdekében. Hatékonynak tekinthetők azok az intézkedések, amelyek lehetővé teszik a lényeges, káros hatással járó társadalmi felelősségvállalási és környezeti kockázatok azonosítását és kezelését, valamint a társadalmi felelősségvállalással vagy környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségszegések megelőzését, megszüntetését vagy mértékének minimalizálását, ha a vállalkozás ezeket maga okozta, vagy hozzájárult azokhoz az ellátási láncban belül. [...]

További fontos mérföldkőnek számított a **2024. évi 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet**, amely a vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítésének részletszabályait, köztük a kockázatkezelési rendszer mibenlétét fogalmazza meg, amelynek célja, hogy a vállalkozás azonosítsa és minimalizálja az ESG kockázatokat az ESG törvény szerinti saját üzleti hatáskörében és az ellátási láncban.

SZTFH rendelet 2. § (1) A vállalkozás a vállalkozás fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítése dokumentálásának módjáról és rendszerességéről szóló NGM rendeletben foglaltak szerint dokumentált kockázatkezelési rendszert dolgoz ki és működtet, amelynek célja, hogy a vállalkozás azonosítsa és minimalizálja az ESG kockázatokat az ESG törvény szerinti saját üzleti hatáskörében (a továbbiakban: saját üzleti hatáskör) és az ellátási láncban.

(2) A kockázatkezelési rendszer része a környezeti és a társadalmi felelősségvállalás körében felmerülő hatások, valamint a vállalatirányítási hatások elemzése és a káros hatások minimalizálására irányuló intézkedések meghatározása, így különösen az átvilágítás, azonosítás, értékelés, rangsorolás, megelőzés, megszüntetés, korrekció és nyomonkövetés.

Mit nevezünk kockázatnak?

Mielőtt a kockázatkezelési módszertan felállítását egy vállalat elkezdené, érdemes az alapvető fogalmakat tisztázni. Az ESG törvény értelmezésében a kockázatok **a vállalkozások környezetre, társadalomra és egyénekre gyakorolt hatásaira összpontosítanak, nem pedig a vállalkozást érintő gazdasági körülményekre**, mint például a pénzügyi, piaci, működési, reputációs kockázatok. Tehát ebben a kontextusban **a vállalkozások inkább a kockázatok előidézőiként, semmint azok elszenvedőiként jelennek meg.**

Az ESG törvény az alábbi definíciókat alkalmazza:

7. § 6a. „ESG kockázat: a környezeti, illetve társadalmi felelősségvállalás körében felmerülő, illetve vállalatirányítási kockázat;”

7. § 18. „környezeti kockázat: olyan kockázat, amely a környezet – használat, terhelés vagy szennyezés miatti – károsodásával, valamint az éghajlat vagy természeti események, illetve tényezők változásával kapcsolatos negatív változás lehetőségét jelenti;”

7. § 29. „társadalmi felelősségvállalás körében felmerülő kockázat: olyan kockázat, amely az alapjogok tiszteletben nem tartása, a családok támogatásának hiánya, a méltányos munkafeltételek biztosításának elmaradása vagy a társadalmi egyenlőtlenségek, valamint a tisztességtelen, átláthatatlan vagy rosszindulatú vállalkozási gyakorlatok következtében merül fel;”

7. § 29a. „vállalatirányítási kockázat: olyan kockázat, amely a nem megfelelő vállalati magatartáshoz, illetve vállalatirányítási tevékenységhez, intézkedéshez vagy szabályozáshoz kapcsolódik, beleértve a pénzmosás, a vesztegetés és a korrupció elleni intézkedések hiányát vagy a vállalkozás működéséhez kapcsolódó jogszabályokkal, így különösen az adózási szabályokkal kapcsolatos jogsértéseket, továbbá a nem megfelelő panaszkezelési tevékenységet is;”

A kockázatkezelési rendszer alapelvei

A **kockázatkezelési rendszer kialakításánál és üzemeltetésénél** a következő **alapelveket** érdemes figyelembe venni:

A kockázatkezelési rendszer célja, hogy a vállalkozás szempontjából **valóban releváns és jelentős kockázatokat azonosítsa** – nem célja, hogy minden kockázatot azonosítson;

Minden **vállalkozás maga ismeri legjobban a saját és a beszállítói paramétereit**, ezáltal saját magára kell szabnia a rendszer működését – ebben a jogalkotó tág mozgásteret és változatos eszközöket enged alkalmazni;

Az ESG szempontú kockázatkezelési rendszer szükségszerűen **részét kell, hogy képezze a meglévő** jogi, pénzügyi és egyéb szempontú értékelési, kiválasztási **folyamatoknak** – építsen a vállalkozás a meglévő tapasztalataira, gyakorlataira;

A lehetőségekhez mért legjobb gyakorlat kialakítása – a vállalkozás a meglévő kööttségeivel, akadályaiival (pl. anyavállalati elvárások, pótolhatatlan beszállítók) együtt a lehető leghatékonyabb rendszert kell, hogy kiépítse;

A kockázatkezelés működtetése során több kihívással találkozhat a vállalkozás (pl. hiányos kérdőív kitöltés, kérdőjeles adatminőség vagy a beszállítói adatszolgáltatás megtagadása) – az előre nem látott kihívások, új tapasztalatok miatt a **rendszer dinamikusan változhat**;

Kezdjük kicsiben, építkezzünk évről évre – a kockázatkezelési rendszer felállítása, utólagos finomhangolása időigényes folyamat. Javasolt emiatt a rendszer felállítását lépcsőzetesen elvégezni.

Konzekvens használat – A vállalkozásoknak lehetőségük van tág határok között megalkotni a saját kockázatkezelési rendszerüket, ugyanakkor az így kialakított módszertant konzekvensen és dokumentáltan alkalmazni kell.

A fenti elvek alkalmazásával alapvetően **három folyamat** társul a kockázatkezelési rendszerhez:

I.

A kockázatkezelési rendszer felállítása és felülvizsgálata, amelyet legalább évente el kell végezni;

II.

A kockázatkezelési rendszer dokumentált és folyamatos működtetése a felállított módszertan szabályzatai, leírásai alapján;

III.

A kockázatkezelési rendszer hatékonyságának a működtetés során történő folyamatos mérése, tapasztalatainak gyűjtése, amely segítséget nyújt a rendszer felülvizsgálatában.

A fentiek alapján egy ideális kockázatkezelési rendszer lehetővé teszi:

- a lényeges, káros hatással járó társadalmi felelősségvállalási és környezeti kockázatok azonosítását és kezelését lényegességi elemzés révén, amely nem azonos a kettős lényegesség folyamatával;
- a társadalmi felelősségvállalással vagy környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségzegések megelőzését, megszüntetését vagy mértékének minimalizálását, ha a vállalkozás ezeket maga okozta, vagy hozzájárult azokhoz az ellátási láncban belül;
- a leglényegesebb kockázatok azonosítását;
- a **kockázati alapon történő értékelést**, tehát nem érték, vagy volumen alapon történik a felmérés.

Egy kockázatkezelési rendszer kiépítése során az alábbi szempontokra is célszerű figyelemmel lenni:

- egy kockázatkezelési rendszer szerves részét képezik az ESG szoftverek, amelyek az ellátási lánc átvilágítására és kockázataik elemzésére és minősítésére alkalmazandó. Ehhez kizárólag az SZTFH által nyilvántartásba vett ESG szoftver vehető igénybe;
- egy kiépített és már működtetett rendszer vonatkozásában a vállalkozásnak a kockázatkezelési feladatokat valamennyi releváns üzleti folyamatába szükséges beépítenie;
- a vállalkozás köteles a munkavállalói közül kijelölni legalább egy személyt, aki felel a kockázatkezelési folyamat működtetéséért. A kockázatkezelésért felelős személy rendszeresen, legalább évente egyszer tájékoztatja a vállalkozás ügyvezetését a kockázatkezelés során elvégzett feladatairól;
- a kockázatkezelésért felelős személy kockázatkezelési tevékenysége ellátása során nem utasítható és feladatai ellátásáért csak az ügyvezetésnek felel.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása
2. Kockázatok azonosítása
3. Lényegességi elemzés
4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján
5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása
6. Kockázatkezelési rendszer működtetése
7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

III. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása

Szereplők és felelősségi körök azonosítása

A folyamat célja a kockázatkezeléssel kapcsolatos tevékenységekhez köthető vizsgálandó kör meghatározása, profilok kialakítása, azaz a szereplők és felelősségi körök (a vállalkozáson belüli szereplők pl. vezetés, HR, beszerzés, stb.) azonosítása, a felelősök kijelölése, a kapcsolódó tanácsadók és egyéb közreműködők, közvetlen beszállítók feltérképezése. Emellett javasolt a közvetett beszállítói kör feltérképezése is. Továbbá fontos az azonosítás mellett a meghatározott kör tevékenységeinek részletes, illetve átfogó felmérése azon ESG tényezők (potenciális hatások) összegyűjtésére, amelyek ESG kockázatot eredményezhetnek (potenciális/elméleti kockázatok azonosítása).

Vállalkozáson belüli szereplők

Ebben a lépésben elsősorban annak meghatározása szükséges, hogy milyen pénzügyi és humán erőforrásokat kell rendelkezésre bocsátani az adott évben (vagy pénzügyi évben) az emberi jogi és környezeti kockázatok vagy jogsértések megfelelő kezelésére. Minden esetben egy írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges.

Egy sikeres és hatékony kockázatkezelési rendszer kialakításához és működtetéséhez elengedhetetlen a cég elköteleződése a feladat iránt, így összességében az ügyvezetőtől kezdve, a törvény szerint kötelező kockázatkezelési rendszer működtetéséért felelős személyen, az egyéb releváns szakterületek azonosításán át mindenki aktív közreműködésére szükség lehet.

A hazai ESG törvény az alábbiak szerint határozza meg a vállalkozások feladatait:

ESG törvény 16. §:

„(3) A vállalkozás a munkavállalói közül kijelöl legalább egy személyt, aki felel a kockázatkezelési folyamat működtetéséért. A kockázatkezelésért felelős személy rendszeresen, legalább évente egyszer tájékoztatja a vállalkozás ügyvezetését a kockázatkezelés során elvégzett feladatairól.

(4) A kockázatkezelésért felelős személy a (3) bekezdés szerinti kockázatkezelési tevékenysége ellátása során nem utasítható és feladatai ellátásáért csak az ügyvezetésnek felel.

(5) A kockázatkezelési rendszert a vállalkozás úgy alakítja ki, hogy az alkalmas legyen a munkavállalói, az ellátási láncain belüli munkavállalók, valamint azon, egyébként védett jogi helyzetben lévő személyek érdekeinek figyelembevételére, akiket a vállalkozás gazdasági tevékenysége vagy az ellátási láncában lévő valamely vállalkozás gazdasági tevékenysége közvetlenül érinthet.”

Fontos, hogy a kötelezettségek operatív végrehajtásával, valamint a kockázatkezelés ellenőrzésével megbízott személyek **rendelkezzenek a szükséges szakértelemmel**, illetve **megfelelő hozzáféréssel a releváns információkhoz és dokumentumokhoz**. Minden esetben egy **írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása** szükséges.

A kockázatkezelés minden vállalkozás részéről igényel humán és pénzügyi erőforrásokat, azonban nem minden esetben, azonos mértékben. A kisebb méretű gazdasági társaságok számára nagyobb kihívást jelenthet az átvilágítási elvárásoknak való megfelelés, hiszen korlátozottabb személyi és pénzügyi kapacitásokkal rendelkeznek, mint a legnagyobb vállalatok. Ennek fényében a KKV-k adminisztratív terheinek csökkentése érdekében az ESG törvény kimondja, hogy a középvállalkozástól történő ESG adatszolgáltatás igénylést megelőzően az igénylőnek nyilatkozattételre kell felhívnia a középvállalkozást arra vonatkozóan, hogy rendelkezik-e az állami ESG minősítő által készített ESG minősítéssel.

Ha a középvállalkozás állami ESG minősítő által készített ESG minősítéssel rendelkezik, és az ESG minősítést megküldi az igénylő részére, az ESG minősítés felhasználható – a szállítói kérdőív helyett – a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítéséhez vagy az ESG törvény szerinti kockázatelemzés elvégzéséhez.

Ha a középvállalkozás tájékoztatja az igénylőt arról, hogy ESG minősítéssel nem rendelkezik, vagy nem küldi meg az ESG minősítést az igénylő részére az igénylő szállítói kérdőívet küldhet a részére.

A középvállalkozásokra érvényes szabályok 2027. július 1-jétől a mikro- és kisvállalkozásokra is kiterjesztésre kerülnek.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy a kockázatkezelési rendszer felállítása és működtetése a vállalat működése szempontjából is hasznos, mivel a beszállítókkal kapcsolatos kockázatok azonosításával, kezelésével jelentős költségek kerülhetnek el.

A vállalkozás mely szervezeti egységeit érdemes bevonni a kockázatkezeléshez kapcsolódó feladatellátásba?

Az, hogy az említett feladatellátásba pontosan mely részlegeket vagy munkacsoportokat szükséges bevonni és azok tevékenységét összehangolni, az elsősorban a vállalkozás saját jellemzőitől (pl. tevékenység jellege, vállalkozásméret, stb.) függ. Ebből következőleg nincs olyan foratókönyv, amelyet minden egyes vállalkozás maradéktalanul adaptálni tudna a saját működésébe, azonban léteznek olyan nemzetközi ajánlások, amelyek iránymutatásként szolgálhatnak. Az alábbi táblázatban a potenciálisan releváns főbb szervezeti egységek és a hozzájuk kapcsolható ügytípusok kerülnek bemutatásra:

Szervezeti egységek és/vagy funkciók	Ügytípusok
Fenntarthatóság, CSR, etikus beszerzés	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügytípus

Környezeti és/vagy társadalmi kérdésekkel foglalkozó szervezeti egységek	• Környezet • Egészség és biztonság • Emberi jogok • Egyéb társadalmi kérdések, amelyekkel egyetlen más szervezeti egység sem foglalkozik
Humánerőforrás	• Foglalkoztatás és iparági kapcsolatok • Munkahelyi egészségvédelem és biztonság • Emberi jogok • Toborzás
Munkavállalói képviselők, szakszervezeti képviselők	• Foglalkoztatás és iparági kapcsolatok • Munkahelyi egészségvédelem és biztonság • Emberi jogok
Üzemeltetés, termelés	• Környezet • Munkahelyi egészségvédelem és biztonság • Emberi jogok • Fogyasztóvédelem
Jog	• Jogi megfelelés • Foglalkoztatás és ipari kapcsolatok • Vesztegetés és korrupció elleni küzdelem • Emberi jogok • Fogyasztóvédelem • Nyilvánosság • Üzleti kapcsolatokkal való szerződéskötés
Megfelelés, etika, integritás	• Általános megfelelés • Vesztegetés és korrupció elleni küzdelem
Beszerzés, ellátási lánc, üzleti kapcsolatok	• Potenciálisan az értékláncokkal kapcsolatos összes ügýtípus • Az üzleti kapcsolatok szűrése, szerződéskötés, kapcsolódó nyomon követés
Értékesítés és marketing	• Emberi jogok • Fogyasztóvédelem • Nyilvánosság
Közösségfejlesztés	• Érdekelte felek bevonása • Nyilvánosság
Külső kapcsolatok, jelentéskészítés	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügýtípus.
Kockázatkezelés	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügýtípus.
Auditálás	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügýtípus.
Menedzsment	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügýtípus.
Igazgatótanács, tulajdonos	Potenciálisan az összes kockázatkezeléssel kapcsolatos ügýtípus.

Vállalkozáson kívüli szereplők

A szereplők azonosításának fontos része, hogy beazonosításra kerüljenek a vállalathoz kapcsolódó tanácsadók és egyéb közreműködők, közvetlen szállítók is. A közvetlen beszállítói lánc kapcsán fontos a meghatározott kör tevékenységeinek felmérése, profiljuk feltárása azon ESG tényezőinek (potenciális hatások) összegyűjtésére, amelyek ESG kockázatot eredményezhetnek (potenciális/elméleti kockázatok azonosítása).

Továbbá fontos számításba venni az ellátási lánc felmérésében, hogy az ESG törvény 54. §-a értelmében 2027. június 30-ig **mikro- és kisvállalkozásoktól** ESG adatszolgáltatás **nem igényelhető**, ideértve a vállalkozás által a kockázatkezelés, illetve a kockázatelemzés körében a közvetlen beszállítók részére küldendő kérdőívet is. **Középvállalkozások** esetében 2027. június 30-ig viszont csak a szállítói kérdőívben szereplő kérdések **önkéntes alapú** megválaszolására van lehetőség.

A magyar ESG szabályozás értelmében a közvetett beszállítói kör minél részletesebb feltérképezésére való törekvés is megjelenhet annak érdekében, hogy a vállalat valóban megismerje működésének lehető legtöbb területét azon ESG tényezőinek (potenciális hatások) összegyűjtésére, amelyek ESG kockázatot eredményezhetnek (potenciális/elméleti kockázatok azonosítása).

A kockázatkezelési rendszer felállítása/üzemeltetése kapcsán lényeges szereplők azonosításával létrejön egy érintetti térkép, lista. A rendszer kapcsán a kialakítani tervezett folyamatoknak ők lesznek a szereplői/felelősei.

A szereplőkhöz felelősségi körök társításával létrehozhatunk egy ún. felelősség-hozzárendelési mátrixot (RACI)², mely segít letisztázni a rendszer szerepeit és hozzárendelt szereplőit.

Adatkörök feltérképezése

A lépés célja a rendszeres jelentéstételi folyamat megkönnyítése érdekében az ESG szempontú kockázatkezelési rendszer során potenciálisan alkalmazható adatkörök azonosítása.

Az adatkörök feltérképezése során a vállalat azonosítja és rendszerezi azokat az adatokat, amelyek az ESG szempontú kockázatkezelési rendszer működtetéséhez és a jelentéstételi kötelezettségek teljesítéséhez szükségesek. Ez magában foglalja a releváns környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) mutatók meghatározását, a belső és külső adatforrások felmérését, valamint az adatgyűjtési és feldolgozási folyamatok áttekintését. Az így kialakított struktúra segíti a rendszeres jelentéstételt, biztosítja az átláthatóságot és elősegíti a kockázatok hatékony nyomon követését és kezelését.

² A RACI a Responsible (felelős), Accountable (elszámoltatható), Consulted (tanácskozik vele) és Informed (tájékoztatandó) szavak betűiből áll össze. Ebben a mátrixban a sorok a tevékenységek, az oszlopok pedig a szerepek (esetleg konkrét személyek). A mátrix celláiban pedig a RACI betűk egyike áll annak függvényében, hogy az illető szerepnek (személynek) milyen felelőssége van az adott tevékenység ellátásában.

Jelen lépéshez a vállalkozás többek között az alábbi információkat is figyelembe veheti a beszállítója tekintetében:

- A beszállítóval kötött szerződéses adatok, átadott információk, dokumentumok;
- A beszállító bármilyen kapcsolódó tanúsítványa, minősítése;
- Cégnyilvántartásban szereplő adatok;
- A beszállító honlapján elérhető adatok;
- Minősítők nyilvános adatai.

Javasoljuk, hogy a már az adatkörök feltérképezésénél azonosítsa az átvilágítást végző vállalkozás, hogy a közvetlen beszállító esetében a méret és földrajzi elhelyezkedés paramétereiből fakadóan maximálisan milyen tartalmú és számosságú kérdéseket tehet fel a 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet szerint.

Összeírás, mely listázhatja többek között az elérhető információk tartalmát, időbeni vonatkozását (pl. mely üzleti évre áll rendelkezésre adat), elérhetőségét.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása

Szereplők és felelősségi körök azonosítása

- ➔ **1** A vállalat mérje fel, hogy a vállalkozás milyen szakértői kapacitásokkal rendelkezik az emberi jogokkal vagy a környezettek kapcsolatos kockázatok kezelésére.
- ➔ **2** Tárja fel, hogy a vállalkozás **milyen hiányosságokkal rendelkezik az egyes témák és területek tekintetében**. Több régióban vagy országban működő vállalkozás esetén a szakértői kapacitások földrajzi eloszlását is vizsgálni szükséges.
- ➔ **3** Vizsgálja meg, hogy a **jelenlegi szakértői kapacitások elegendőek-e** az előzetes kockázatelemzés során meghatározott feladatok elvégzésére.
- ➔ **4** Szükség szerint **vegyen fel további munkatársakat** a jogszabályi megfelelés érdekében (ehhez allokáljanak pénzügyi forrásokat is), vagy **(részben) mentse fel a releváns jelenlegi munkatársakat** az egyéb feladatok alól az átvilágítási tevékenységek elvégzéséig, vagy **kérjen fel tanácsadót**. Általánosan elmondható, hogy minél fejlettebb folyamatokkal rendelkezik egy vállalkozás, annál kevesebb további erőforrásra lesz szükség a jogszabályi követelmények teljesítéséhez.

Adatkörök feltérképezése

- ➔ **1** Azonosítsa és rendszerezze azokat az adatokat, amelyek az ESG szempontú kockázatkezelési rendszer működtetéséhez és a jelentéstételi kötelezettségek teljesítéséhez szükségesek.
- ➔ **2** Határozza meg a releváns környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) mutatókat, mérje fel a belső és külső adatforrásokat, valamint tekintse át az adatgyűjtési és feldolgozási folyamatokat

2. Kockázatok azonosítása

3. Lényegességi elemzés

4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján

5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása

6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

IV. A kockázatok azonosításának módszertana

A **13/2024. évi SZTFH rendelet** alapján:

„5. § (1) a kockázatelemzés során a vállalkozás a vállalatirányítási kockázatok azonosításával biztosítja, hogy a fenntarthatóság még inkább beépüljön a vállalkozás irányítási rendszerébe. **A vállalkozás a kockázatelemzés során teljeskörűen azonosítja az ESG kockázatokat a saját üzleti hatáskörében és közvetlen szállítói tevékenységében.**

(2) a vállalkozás által felállított kockázatelemzési rendszer a minden év június 30-ig lefolytatott éves kockázatelemzési folyamatból és az eseti jellegű kockázatelemzési folyamatból áll.

(3) **a vállalkozás módszertant dolgoz ki az azonosított kockázatok értékelésére.** Az értékelés során figyelembe kell venni az azonosított kockázatok lehetséges hatását, illetve előfordulási gyakoriságát, valamint a vállalkozás képességét azok kezelésére.

(4) **a vállalkozás az összes azonosított káros hatást** a megelőzési és a korrekciós intézkedési kötelezettségek teljesítése érdekében **elemzi és rangsorolja**, ha azokat egyidejűleg és teljes mértékben megelőzni, mérsékelni, megszüntetni vagy minimálisra csökkenteni nem tudja. Vállalatcsoport az elemzést és rangsorolást az anyavállalatra és a leányvállalatokra is elkészítheti.

(5) a rangsorolásnak és az elemzésnek a káros hatások súlyosságán és bekövetkezésük valószínűségén kell alapulnia.”

Tekintettel arra, hogy az érintett vállalkozások tevékenységének, működésének és értékláncának különbözőségei miatt nem lehet egy általánosan alkalmazható metódust megalkotni a kockázatok azonosítására és elemzésére, **minden vállalkozásnak saját magára nézve kell kialakítani egy számára megfelelő módszertant.**

A kockázati csoportokról

A **Mit nevezünk kockázatnak?** című fejezet azonosította mindazon tényezőket, melyet a kockázatkezelési rendszer szempontjából kockázatként értelmezhetünk.

A lépés célja, hogy a vállalkozás az ESG törvény 16. § szerinti kockázatkezelési kötelezettségének teljesítését megalapozza, és azonosítsa a saját tevékenységében, illetve az értékláncában jelen lévő ESG kockázatokat. Gyűjtse össze az összes potenciális és valós ESG kockázatot.

Mit jelentenek az ágazati, termék, földrajzi és vállalati szintű kockázatok?

Az ágazati, termék, földrajzi és vállalati szintű kockázati tényezők figyelembevételével segíthet a vállalkozás saját működésében és üzleti kapcsolataiban rejlő kockázatok azonosításában és felmérésében. Ezeket a tényezőket a múltbeli tapasztalatok és a felmerülő problémák határozzák meg.

- Az **ágazati kockázatok** olyan kockázatok, amelyek globálisan egy ágazat sajátosságaiából, tevékenységeiből, termékeiből és gyártási folyamataiból erednek. Például a kitermelő iparágakat gyakran a jelentős környezeti-ökológiai lábnyommal és a helyi közösségekre gyakorolt hatásokkal járó kockázatok jellemzik. A ruházati termékek globális gyártása kapcsán – többek között – a munkavállalói jogok tiszteletben tartásának hiányából, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság problémáiból, valamint az alacsony bérekből fakadó kockázatok a jellemzőek.

- A **termékkockázatok** azokra a veszélyekre utalnak, amelyek az egyes termékek kifejlesztése vagy felhasználása során használt alapanyagokkal és gyártási folyamatokkal, technológiákkal kapcsolatosak. Például az elektronikai eszközök olyan alkatrészeket tartalmazhatnak, amelyek esetében fennáll a konfliktusos területekről történő bányászat veszélye.
- A **földrajzi kockázatok** egy adott ország olyan jellemzői, amelyek növelhetik az ágazati kockázatok valószínűségét. Ezek a földrajzi kockázati tényezők általában az alábbi kategóriákba sorolhatók: éghajlati és természeti kockázatok (például árvízveszély, aszály és földrengés lehetősége stb.) szabályozási keret (például a nemzetközi egyezményeknek való megfelelés), kormányzás (például a felügyeleti szervek hatékonysága, jogérvényesítés lehetőségei), társadalmi-gazdasági környezet (például a szegénység mértéke és az oktatás szintje, egyes népcsoportok sebezhetősége és megkülönböztetése), valamint politikai környezet (például a konfliktusok jelenléte). Magyarország és a környező országok esetében ide tartozhatnak például a közelben zajló háborús eseményekhez kapcsolódó kockázatok.
- A **vállalati szintű kockázatok** magukba foglalják a működés és a döntéshozatal szintjén előforduló problémákat, ezek jellemzően olyan kockázatok, amelyek közvetlenül egy adott vállalkozáshoz kapcsolódnak. Ilyenek például az ESG szempontú kockázatkezelési rendszer hiányosságai, a gyenge vállalatirányítás, az emberi jogok és a munkajogok tiszteletben tartásának hiánya, a korrupcióellenes normák megsértése, a környezetvédelmi előírások be nem tartása, vagy a fenntarthatósági kultúra hiánya.

Természetesen ezen kockázatok kombinációi is előfordulhatnak (pl. az energiaárak gyorsütemű emelkedése és egyes vállalkozások alacsony fokú energiahatékonysága okozta pénzügyi kockázatok formájában).

Az ESG szempontok alapján kockázatosnak tekinthetők például:

- Azon országokban működő vállalkozások, ahol az emberi jogi és környezeti kockázatok jelentősek. Az ilyen országokból történő beszerzés (például nyersanyagbehozatal) szintén kockázatosnak tekintendő.
- Azon ágazatokban tevékenykedő vállalkozások, amelyek kapcsán meghatározóak az emberi jogi és környezeti kockázatok.
- Azon nyersanyagok és félkész termékek, amelyeket bizonyítottan konfliktusos vagy magas kockázatú régiókban termelnek ki és állítanak elő, vagy amelyek gyakran az emberi jogok megsértésével vagy a környezet károsításával járnak együtt.
- A bonyolult, szerteágazó vagy átláthatatlan ellátási láncok.
- A speciális beszerzési eljárások és modellek, mint például a gyorsan változó üzleti kapcsolatok, a nagy árnyomás, a szoros szállítási határidők, illetve a szállítók felé támasztott feltételek nagyarányú módosítása rövid időn belül.
- Veszélyes gépek vagy vegyi anyagok használata a gyártás során.
- A munkavállalók között jelentős az alacsonyan képzettek, a kétkezi munkát végzők, a bevándorlók, a távoli vagy nehezen megközelíthető munkahelyeken dolgozók, illetve a szezonálisan foglalkoztatottak aránya.
- A szerződéses partner múltbeli gyenge fenntarthatósági teljesítménye, például a mérgező anyagok gondatlan kezelése kapcsán.
- Az emberi jogok vagy a környezetvédelemmel kapcsolatos jogsértések nagy száma valamelyik szerződő partnernél.
- Azon vállalkozások, amelyek gyakran változó, kiszámíthatatlan jogi környezetben működnek, vagy csak időszakos hatósági engedélyekkel rendelkeznek.

- Azon vállalkozások, amelyek környezeti szempontból kockázatos telephellyel rendelkeznek (pl. folyópart, természetvédelmi terület).
- A vállalkozásnál egy kiemelt kockázathoz kapcsolódóan a panaszok jelentős száma.
- ESG szempontból kockázatos vállalkozások közé tarthatnak például azok, amelyek:
 - Nem rendelkeznek megfelelő karbonlábnyom-csökkentési stratégiával az EU klímacélok teljesítése érdekében;
 - Nem követik a 2023. évi CVIII. törvényben előírt lényegességi kritériumokat a beszállítói lánc elemzésében;
 - Nem vezettek be adatvezérelt monitoringrendszert az ESG célkitűzések nyomon követésére.

Egy- vagy kétszintű kockázatkezelést alkalmaznak?

A lépés célja, hogy az adott vállalat felmérje az előző lépésekben összegyűjtött adatok mennyiségét és minőségét, amely alapján el tudja dönteni, hogy egy vagy kétszintű kockázatelemzést hajtsa-e végre.

Az egyszintű kockázatkezelési rendszerről

A kockázatkezelés részeként a vállalkozás rendszeres teljes körű kockázatelemzést végez annak érdekében, hogy azonosítsa a lényeges társadalmi felelősségvállalási és környezeti kockázatokat saját üzleti hatáskörében és közvetlen szállítói tevékenységében. A vállalkozásnak a rendszeres kockázatelemzést legalább 12 havi gyakorisággal kell elvégeznie.

Ha úgy dönt a vállalat, hogy az **egyszintű** kockázatkezelést alkalmazza, akkor annak esetén nyilvánosan elérhető, korábbi munkakapcsolatokból származó információkat, továbbá nemzetközi minősítők általi minősítésekből szerezhetnek releváns adatokat. Ezt követően a beszállítói kérdőívől a lényegességi vizsgálat során azonosított területeken **mindenkinek legalább egy kérdést feltesz**.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy az ESG kérdőív által le nem fedett kérdésekre a válaszok csak nyilvánosan elérhető forrásból származhatnak, tekintettel arra, hogy az ESG témakörében kizárólag a kérdőívben szereplő kérdések tehetők fel.

A kétszintű kockázatkezelési rendszerről

A kétszintű kockázatkezelés esetén a vállalkozás első lépésben primer adatgyűjtésen kívül elérhető információ összegyűjtésével, értékelésével úgynevezett **előminősítést** készít. Csupán ezt követően lehet csak a kockázatosnak ítélt leányvállalatoktól és közvetlen beszállítókról kérdezni (primer adatgyűjtés).

A vállalkozás döntéshozói által elfogadott dokumentum, mely tartalmazza a felállítani kívánt kockázatkezelési rendszer minden paraméterét, szabályait és eljárásait, felelőseit. A dokumentációnak tartalmaznia kell mindazon információkat, szabályzatokat is, melyre közvetlen hatása van a kockázatkezelési rendszernek (például beszerzési stratégia, egyéb területek – mint például jog – kockázatkezelési leírásai).

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása

2. Kockázatok azonosítása

- ➔ **1** Gyűjtse össze az összes potenciális és valós ESG kockázatokat.
- ➔ **2** Mérje fel az előző lépésekben összegyűjtött adatok mennyiségét és minőségét, amely alapján el tudja dönteni, hogy egy vagy kétszintű kockázatelemzést hajtsa-e végre..

Egyszintű kockázatelemzés

- ➔ **3** Gyűjtsön releváns adatokat nyilvánosan elérhető, korábbi munkakapcsolatokból származó információkból, továbbá nemzetközi minősítők általi minősítésekből. Ezt követően a beszállítói kérdőívből a lényegességi vizsgálat során azonosított területeken **mindenkinek legalább egy kérdést feltesz**.

Kétszintű kockázatelemzés

- ➔ **1** Első lépésben készítsen primer adatgyűjtésen kívül elérhető információ összegyűjtésével, értékelésével úgynevezett **előminősítést**.
- ➔ **2** Ezt követően kérdezhet a kockázatosnak ítélt leányvállalatoktól és közvetlen beszállítóktól.

3. Lényegességi elemzés

4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján

5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása

6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

A lényegességi vizsgálatról

A lépés célja, hogy annak tisztázása, hogy **az előző lépésekben beazonosított működési területek közül melyik lényeges és melyik nem**, azaz az ESG kockázatokat befolyásoló, továbbá a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelést biztosító tényezők meghatározása a vállalkozás és a közvetlen szállítói vonatkozásában az érdekelt felek igényeinek figyelembevétele mellett, majd azokat lényeges és nem lényeges csoportokba sorolni.

Miután egy vállalkozás összegyűjtötte az üzleti tevékenysége során felmerülő potenciális és tényleges ESG kockázatokat, köteles ezeket lényegességi vizsgálat alá vonni a 2023. évi CVIII. törvény rendelkezései szerint. Ez az eljárás nem más, mint **az ESG kockázatokat befolyásoló, továbbá a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelést biztosító tényezők meghatározása a vállalkozás és a közvetlen szállítói vonatkozásában az érdekelt felek igényeinek figyelembevétele mellett**. Fontos megjegyezni, hogy a tárgyalt lényegességi vizsgálat nem azonos a releváns európai uniós irányelvekben (pl. CSRD-ben³) szereplő kettős lényegesség elve mentén végrehajtott elemzéssel, hiszen a magyar rendszerben egy annál **szűkebb szempontrendszert** szükséges figyelembe venni a végrehajtása során. Ez azt jelenti, hogy **a vállalkozás és a közvetlen szállítói vonatkozásában csak a környezet, társadalmi és vállaltirányítási hatásait szükséges vizsgálni, a pénzügyi, kívülről befelé irányuló hatások nem vehetők figyelembe**.

Mi a különbség a jelen dokumentumban említett lényegességi elemzés és az ún. kettős lényegességi elemzés között?

A kettő közti alapvető különbség abban rejlik, hogy milyen szempontból vizsgálják az ESG-tényezőket. A kettős lényegességi elemzés két dimenziót vizsgál: egyrészt azt, hogy a vállalkozás tevékenységei milyen hatással vannak a társadalomra és a környezetre (hatás lényegesség), másrészt azt, hogy az ESG tényezők hogyan befolyásolják kívülről a vállalkozás pénzügyi teljesítményét és működését (pénzügyi lényegesség). Ezzel szemben a jelen dokumentumban ismertetett lényegességi elemzés csupán **a vállalkozáshoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó kockázatokra és hatásokra összpontosít**, figyelembe véve a környezeti, társadalmi és vállaltirányítási következményeket anélkül, hogy a pénzügyi teljesítményt vagy a vállalatok számára fontos ESG tényezők üzleti hatásait is mérné. A kettős lényegességi elemzés tehát egy komplexebb megközelítés, amely mindkét irányú hatást vizsgálja, míg a jelen útmutatóban leírt lényegességi elemzés elsősorban a vállalkozások működéséhez köthető kockázatokra és hatásokra koncentrál.

Tippek a hatékony lényegességi elemzés lépéséhez:

- Emelje ki a rendszeres időközönként végzett felülvizsgálatok fontosságát, hogy a jelentések naprakészek legyenek.
- Sorolja fel az értékelendő kockázatra vonatkozó **konkrét szabványokat**, beleértve a hazai jogszabályokat és a fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó nemzetközi és ágazatspecifikus keretszabályokat.
- Értékelje a kiemelt műveletekhez, szállítókhoz kapcsolódó **tényleges és potenciális hatások jellegét és mértékét**, beleértve a kockázatok bekövetkezésének valószínűségét és a hatások súlyosságát.
- Azonosítsa azokat a tevékenységeket, amelyeket esetlegesen nem megfelelő jogi és intézményi keretek között végeznek.
- **Meghatározó üzleti tevékenység** (pl. felvásárlás, szerkezetátalakítás, új piacra lépés, új termék- vagy szolgáltatásfejlesztés) **előtt mérlegelje a kockázatokat**, előrevetítve, hogy a javasolt tevékenység és a kapcsolódó üzleti kapcsolatok milyen hatással lehetnek az egyes felelősségvállalási kérdésekre.

³ További információ: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>

- **Értékelje újra a hatásokat** a tevékenységet érintő **fontosabb döntések vagy változások előtt** (pl. piacra lépés, termékbevezetés, szakpolitikai változások vagy az üzleti tevékenységet érintő szélesebb körű változások); **a működési környezet változásaira reagálva vagy azokat megelőzve** (pl. növekvő társadalmi feszültségek); és rendszeres időközönként a tevékenység vagy kapcsolat teljes élettartama alatt.
- Az emberi jogi hatások esetében **a szállítókkal előzetesen egyeztetett módon vegye fel a kapcsolatot az érintett és potenciálisan érintett jogtulajdonosokkal**, köztük a munkavállalókkal, a munkavállalók képviselőivel és a szakszervezetekkel, és vonja be őket a káros hatásokkal és kockázatokkal kapcsolatos információk összegyűjtése érdekében, figyelembe véve az érdekelt felek hatékony bevonásának lehetséges akadályait. Amennyiben a jogtulajdonosokkal való közvetlen konzultáció nem lehetséges, mérlegelni kell az ésszerű alternatívákat, például a hiteles, független szakértői forrásokkal való konzultációt, beleértve a jogvédőket, a szakszervezeteket és egyéb civil társadalmi csoportokat. Az érdekelt felek bevonása különböző módszerekkel valósulhat meg, beleértve a közvetlen konzultációkat, kérdőíveket, közösségi fórumokat és harmadik fél általi felméréseket. Fontos azonban, hogy ezek kapcsán is előzetesen egyeztetni szükséges a szállítókkal.
- Az emberi jogokkal kapcsolatos hatások értékelése során fordítson kiemelt figyelmet az olyan **csoportokhoz vagy népességcsoportokhoz tartozó egyénekre gyakorolt lehetséges káros hatásokra**, akiknél fokozottan fennállhat a kiszolgáltatottság vagy marginalizálódás kockázata.
- A vállalatcsoporton belül a több egységgel rendelkező vállalkozások esetében támogassa a helyi egységeket saját értékelésük elvégzésében.
- Végezzen **felmérést** a vállalkozás **érdekelt felei** (nemcsak a szállítók értendők ide, hanem a vállalkozással kölcsönhatásban álló felek is, pl. önkormányzatok, lakók, civil szervezetek, versenytársak stb.) és a vállalkozás **saját munkavállalói** körében az általuk lényegesnek ítélt területek feltérképezéséhez. Az így kapott eredményeket vegye figyelembe a lényegesség megállapításánál.

A 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet szerint:

1 § 4. pont: „lényegességi vizsgálat: az ESG kockázatokat befolyásoló, továbbá a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeknek való megfelelést biztosító tényezők meghatározása a vállalkozás és a közvetlen szállítói vonatkozásában az érdekelt felek igényeinek figyelembevétele mellett.”

Fontos megjegyezni, hogy a lényegességi vizsgálat során nem lehetséges az, hogy a vállalkozás ne azonosítson legalább egy lényeges területet.

A vállalkozások számára akkor válik egy kockázatot befolyásoló tényező lényegessé, ha annak hatása közvetlenül összefügg a vállalkozás saját működésével, termékeivel vagy szolgáltatásaival, illetve, ha olyan hatásról van szó, amely a beszállítókon keresztül kapcsolódik az adott vállalkozás értékláncának megelőző (ún. „upstream”) szakaszaihoz. Például abban az esetben, ha egy vállalkozás terméke az ellátási lánc egy korábbi szakaszában a környezetvédelmi előírások szándékos megsértésével készül, az akkor is lényeges kockázatot jelent a vállalkozás számára, ha nem közvetlenül ő követte el a jogsértést és nem járult hozzá a kockázat kialakulásához. A vállalkozásnak szükséges élesen különválasztania a lényegesnek feltételezett témákat aszerint, hogy azok kizárólag a saját működése, vagy a szállítók kapcsán tekintendők lényegesnek. Ezek külön kezelése azért is indokolt, mert az ESG törvény hatálya alá tartozó vállalkozás saját működése vonatkozásában nem folytat lényegességi vizsgálatot, hiszen neki az ún. ESG kérdőív minden kérdését – az önkéntesek kivételével – meg kell válaszolnia.

Lényegességi elemzés előminősítés nélkül

A vállalkozások ugyanakkor dönthetnek úgy is, hogy egyszintű kockázatelemzést végeznek, amelynek keretében minden közvetlen szállítótól azonos szintű információt kérnek be, és ugyanazon részletességgel elemzik azokat. Ez az egységes megközelítés **egyszerűbb adminisztrációt eredményezhet, azonban nagyobb erőforrásigénnyel járhat,** különösen akkor, ha a vizsgált szállítók száma jelentős.

Lényegességi elemzés előminősítéssel

A vállalkozásoknak lehetőségük van arra, hogy előminősítést alkalmazzanak, amely során a közvetlen szállítók ESG kockázati szintjének előzetes értékelése alapján döntenek a részletesebb elemzés szükségességéről. Ezáltal a kockázatelemzés szintje és részletessége igazodik az egyes szállítók ESG kockázatainak mértékéhez, lehetővé téve a célzottabb és hatékonyabb vizsgálatot. Nem feltétlenül szükséges tehát minden szállítót értékelés alá vonni, de ennek a döntésnek szoros összhangban kell lennie a vállalkozás ESG kockázati stratégiájával és a vonatkozó jogi kötelezettségekkel is, hogy biztosítható legyen a megfelelő mértékű kockázatelemzés a releváns szállítók esetében, elkerülve a felelősségvállalási kockázatokat.

A vállalkozások az értéklánc átvilágításánál figyelembe vehetik többek között:

- a szállítóról elérhető nyilvános adatokat, mint például a TEÁOR szám,
- a hazai vagy nemzetközi ESG minősítő által kiállított minősítéseket,
- a szállítókkal kapcsolatos meglévő információkat, valamint
- az egyes kockázati kategóriákhoz kapcsolódó hazai és nemzetközi szakirodalmat.

Az adott szállító értékelésénél az iparági benchmarkokkal való összevetés további segítséget nyújthat a szállítók kockázati értékeinek értelmezésében és összehasonlításában.

	Előminősítés mellőzésével	Előminősítés alkalmazása mellett
	1 Küldje ki a vállalkozás szállítóinak az SZTFH honlapján található ESG kérdőívek⁴ releváns változatát annak érdekében, hogy kellő mennyiségű és minőségű információ álljon rendelkezésre a kockázatok elemzéséhez. A kérdéssoron kívüli szükséges információk nyilvánosan elérhető forrásokból beszerezhetők, így a kockázatértékelés során tárgyalat kérdések is építhetnek ilyen forrásokra.	1 Térképezze fel a vállalkozás műveleteit és szállítóit – beleértve az érintett ellátási láncokat is – a prioritást élvező kockázatokra vonatkozóan. Ennek során első lépésben egy előminősítést célszerű elvégezni, majd a kockázatosnak ítélt szállítók kapcsán egy szélesebb adattartalmú kérdőív (ESG kérdőív) alkalmazása javasolt, amely megtalálható az SZTFH honlapján. Térjen ki részletesebben a források hitelességének és pontosságának ellenőrzési módszereire, különösen az örökölt források⁵ esetében.
	2 A lényegességi vizsgálat első lépéseként határozza meg a vizsgálat céljait és hatókörét. Tisztázza, hogy a vállalkozás miért végez lényegességi vizsgálatot, és hogy pontosan milyen tényezők lesznek az elemzés tárgya (környezetvédelmi, társadalmi, vállalatirányítási kockázatok).	

⁴ <https://sztfh.hu/tevekenysegek/esg-hatosagi-tevekenysegek/esg-kerdoiv/>

⁵ Örökölt forrás: a vállalkozás által korábban, jellemzően egy másik tulajdonosi vagy vezetési struktúra alatt gyűjtött, már meglévő adatok, információk, illetve dokumentációk. Ezek az adatok gyakran régebbi rendszerekből, korábbi stratégiákból, vagy már lezárt projektekből származnak, és nem biztos, hogy megfelelnek a jelenlegi szabályozási vagy működési követelményeknek.

- ➔ **3** Készítse el a bevonandó érintett felek, köztük kiemelten a közvetlen szállítók listáját.
- ➔ **4** Azonosítsa és rangsorolja a legjelentősebb felelősségvállalási kockázati területeket a potenciális és tényleges hatások mélyebb értékelésének kiindulópontjaként.
- ➔ **5** A rangsorolást követően javasolt az eredményekről elemzést készítenie, amelynek célszerű tartalmaznia egy úgynevezett lényegességi mátrixot, amely a különböző kockázatok kapcsolatát ábrázolja hatásuk és fontosságuk szerint az érintett felek számára.
- ➔ **6** A rangsorolást követően javasolt az eredményekről elemzést készítenie, amelynek célszerű tartalmaznia egy úgynevezett lényegességi mátrixot, amely a különböző kockázatok kapcsolatát ábrázolja hatásuk és fontosságuk szerint az érintett felek számára.
- ➔ **7** A lényegességi vizsgálat befejeztével célszerű részletesen dokumentálnia az eredményeket, és ezeket a vezetőségnek, a tulajdonosoknak és más érintetteknek is megfelelő módon kommunikálni. Ennek során minden esetben egy írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges.
- ➔ **8** Célszerű folyamatosan nyomon követnie az ESG tényezők változásait és frissítenie a vizsgálatot a vállalati stratégia és egyéb tényezők változásai figyelembevételével.

Milyen információk beszerzésére van feltétlenül szükség az elsődleges felmérés során?

A kockázatelemzés előkészítésekor az egyik legfontosabb követelmény a vállalkozások számára, hogy átfogó és átlátható képet kapjanak saját üzleti területük és az ellátási láncban belüli üzleti kapcsolataik jellegéről és hatóköréről. Ezen információk előzetes ismerete lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy pontosan meghatározza a kockázatelemzés által lefedett területeket. A tárgyalt információknak tartalmazniuk kell az alábbiakat:

Vállalati struktúra

- Minden olyan kapcsolt vállalkozás neve és ágazata, amely felett jelentős befolyást gyakorolnak.
- A csoport minden egyes vállalkozása esetében:
- Kapcsolattartó személy (név és e-mail cím)
- A vállalkozás létesítményei/ telephelyei (országoként)
- Terméktípusok/szolgáltatások
- Releváns gyártósorok/tevékenységek (összesítve)
- Értékesítési volumen
- Alkalmazottak száma
- Esetleges összeférhetetlenségre utaló információk

Beszerezési politika

- Beszerzési kategóriák (termékek, nyersanyagok, szolgáltatások) A vásárolt termékek/szolgáltatások típusainak meghatározása
- kategóriánként
- Az egyes kategóriák származási országai
- A közvetlen szállítók száma beszerzési kategóriánként és
- országonként Az egyes beszerzési kategóriák rendelési volumene az előző
- pénzügyi évben (a teljes volumen százalékában)

Az üzleti tevékenység jellege és hatóköre

- A vállalkozás által gyártott, értékesített vagy forgalmazott legjelentősebb termékek vagy szolgáltatások áttekintése a bevételek szempontjából.
- A kapcsolódó ellátási lánc(ok) és a legfontosabb üzleti kapcsolatok
- összesített megjelenítése (beszerzési vagy rendelési volumen
- alapján).
- Azon országok áttekintése, amelyekben a vállalkozás jelenleg működik, illetve ahonnan anyagokat szerez be.

A hatékony kockázatkezelési rendszer kialakítására tett erőfeszítések részeként a vállalkozásoknak kockázatalapú megközelítés alkalmazásával folyamatosan törekedniük kell az ellátási láncuk átláthatóságának növelésére. Ha a vállalkozások már ismerik a közvetlen vagy közvetett „magas kockázatú” szállítóikat, akkor az adatgyűjtés során először ezekre a szállítókra kell összpontosítaniuk. A vállalkozásoknak legalább az alábbi információkat szükséges összegyűjteniük ezekről a szállítókról:

Az ellátási lánc átláthatóságának növelése a magas kockázatú szállítók esetében

- Név
- Kapcsolattartó személy (név és e-mail cím)
- Anyavállalat, ha van ilyen
- Az érintett termék/szolgáltatás típusa
- Működő vagy gyártó telephelyek
- Alkalmazottak száma

Melyek a javasolt források, amelyek alapján az előminősítés elvégezhető?

A legtöbb ágazati és termékkockázat, valamint az egyes országok helyzete jól ismert vagy könnyen érthető a nyilvános információk alapján. Például a műszaki folyamatok és termékek környezeti és egészségügyi kockázatai az ágazatokon belül általában megfelelően ismertek. A nemzetközi szervezetek, a kormányzati szervek, valamint a munkaadói és vállalkozói szövetségek által benyújtott jelentések értékes információkkal szolgálhatnak az eljárás során, különösen a felmérési szakaszban.

Elsődleges források	Másodlagos források
Szerződések, engedélyek, vonatkozó rendeletek és jogszabályok, a projektre vagy tevékenységre alkalmazandó jogi és szabályozási rendszert leíró vállalati politikák.	Elemző intézetek, kormányzati intézmények és iparági testületek által készített tanulmányok és indexek.
Más felek által vagy a projekt korábbi szakaszaiban megrendelt alaptanulmányok/hatásvizsgálato k.	Kormányközi szervezetek, valamint többoldalú és kétoldalú fejlesztési intézmények tanulmányai és jelentései.
Kormányzati szervek által készített adatok a foglalkoztatásról, a szegénység szintjéről, az egészségügyi és oktatási normákról, a bérekről, a munkafeltételekről, a munkahelyi egészségvédelemről és biztonságról stb.	Nem kormányzati szervezetek, valamint ágazati, nemzeti és nemzetközi szakszervezeti szervezetek által kidolgozott tanulmányok és indexek.
Népszámlálási adatok, jövedelmi és szegénységi adatok (ez egyes fejlődő gazdaságokban megbízhatatlan lehet).	Információk a területen vagy a régióban megvalósuló egyéb ipari projektekhez kapcsolódó közösségi beruházási vagy fejlesztési programokról.
Földtérképek és egyéb információk a projektről vagy tevékenységről.	Az érintett közösségek vagy az őket képviselő szervezetek által végzett tanulmányok a projektfejlesztés szempontjából fontos kulcskérdésekről.
A földrajzi információs rendszerek térképei és más források segítségével gyűjtött kulcsfontosságú mutatók.	A helyi területen vagy régióban működő más vállalkozások által készített, rendelkezésre álló jelentések.
Egyéb meglévő anyagok vagy örökölt információk (ha beszerezhető).	
Helyi közösségi panaszok és igényfeljegyzések.	

A hatékony kockázatkezelési rendszer kialakítására tett erőfeszítések részeként a vállalkozásoknak kockázatalapú megközelítés alkalmazásával folyamatosan törekedniük kell az ellátási láncuk átláthatóságának növelésére. Ha a vállalkozások már ismerik a közvetlen vagy közvetett „magas kockázatú” szállítóikat, akkor az adatgyűjtés során először ezekre a szállítókra kell összpontosítaniuk. A vállalkozásoknak legalább az alábbi információkat szükséges összegyűjteniük ezekről a szállítókról:

Mire terjedhet ki az üzleti kapcsolatok előminősítése, és kinek kell elvégeznie ezt?

A legtöbb kockázattípus esetében az értékelés a következőkre terjed ki:

- Az üzleti kapcsolat révén előidézett vagy ahhoz hozzájáruló **káros hatások és kockázatok** (pl. vegyi anyagok nem biztonságos kezelése), beleértve a közelgő projektekkel vagy jövőbeli tevékenységekkel kapcsolatos kockázatokat is.
- Az üzleti partner képessége és hajlandósága az átvilágítás végrehajtására.
- Az **alkalmazott kellő gondosság jogszabálynak való megfelelése**, beleértve azokat az intézkedéseket is, amelyeket a vállalkozás vagy üzleti partnere a káros hatások megelőzése és enyhítése érdekében tesz (pl. vállalati politikák, megfelelés-irányítási rendszerek, alvállalkozók értékelése, létesítmények korszerűsítése, a panaszkezelési eljáráshoz való hozzáférés biztosítása).

Hasznos, ha az értékelést végző személyek a következő készségekkel rendelkeznek:

- Szakértelem a vállalkozás által fontosnak tartott kockázatok (pl. emberi jogok, egészség és biztonság, korrupció, minőségbiztosítási rendszerek) terén, beleértve a helyi viszonyok között a tényleges és potenciális **káros hatások azonosításának, legjobb módszereinek ismeretét**.
- A káros hatásokkal kapcsolatos nemzetközi és hazai szabványok alapos ismerete. Képesség a helyi körülmények között történő értékelés elvégzésére (pl. nyelvismeret).

Hogyan végezheti el egy vállalkozás a lényeges kockázatúnak ítélt üzleti kapcsolatok előzetes felmérését?

A felmérés során a vállalkozás azonosítja az üzleti kapcsolataival, szállítóival összefüggő kockázatok általános típusait. Az értékelések a felmérés eredményeként rangsorolt kockázatok részletesebben kifejtett elemzéseit jelentik. Az értékelési módszerek között szerepelnek a szállítói önértékelések, a helyszíni ellenőrzések és az auditok, valamint az érdekelt felekkel folytatott konzultációk. Az értékelés során felhasználhatóak az iparági szabványok és a vállalati belső irányelvek is. Az előzetes felmérés eredményeit rendszeresen felül kell vizsgálni és frissíteni a változó körülményeknek megfelelően.

Az alkalmazott értékelés típusa mindig a kockázat jellegéhez igazodik. Például:

- A **helyszíni ellenőrzések** alkalmasak lehetnek a munkahelyi egészségvédelemmel, a termékbiztonsággal és a környezeti teljesítménnyel kapcsolatos kockázatok, valamint egyéb kockázatok értékelésére.
- A **munkavállalói interjúk** és **fókuszcsoportos megbeszélések** alkalmasak lehetnek a munkaügyi és emberi jogi kockázatok értékelésére, különösen az érzékeny és általában nem dokumentált kockázatok esetében. Mivel a munkavállalók nem biztos, hogy szívesen osztják meg őszinte válaszaikat a vezetéssel, az interjúkat és a fókuszcsoportos megbeszéléseket bizonyos esetekben egy megbízható harmadik félnek kell elvégeznie. Fontos azonban, hogy csak az előzetesen tisztázott módon vehető fel a kapcsolat más jogi entitás (beszállító) munkavállalóival, képviselőivel, és egyéb érintettjeivel.
- Az érdekelt felek bevonása és az érintett civil társadalmi szervezetekkel folytatott **konzultáció** megfelelő lehet a vállalati tevékenységek helyi közösségekre gyakorolt negatív hatásainak felmérésekor.

A lényegességi elemzés felülvizsgálata

A kérdésekre kapott válaszok alapján az ESG tényezők lényegességének ismételt átvizsgálása.

Végezze el az előzőekben azonosított jelentős kockázati területek kapcsán a kiemelt tevékenységek, szállítók és egyéb üzleti kapcsolatok részletes, és szükség esetén ismétlődő értékelését a tényleges és potenciális ESG kockázatok megértése és bemutatása érdekében.

Az **újraértékeléseket** rendszeresen el kell végezni, különösen a tevékenységet érintő fontosabb döntések vagy változások előtt (pl. piacra lépés, termékbevezetés, szakpolitikai változások), valamint a működési környezet változásaira reagálva vagy azokat megelőzően. Ehhez egy írásban rögzített és a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges. Emellett elengedhetetlen az intézkedések végrehajtásához szükséges erőforrások meghatározása.

Az **iteráció** lényege, hogy keletkezett-e olyan új információ, ami a lényegességi elemzés lépésében lényegesnek minősített ESG tényezőt kizárja, vagy a lényegességi elemzés lépésében nem lényegesnek minősített ESG tényezőt lényegesnek minősíti.

Az így változott helyzethez a **lényegességi elemzés szükség szerint megismétlendő**, hiszen az újonnan felmerült hatások miatt a korábban nem feltett kérdéseket is fel kell tenni a közvetlen beszállítók felé.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása

2. Kockázatok azonosítása

3. Lényegességi elemzés

Előminősítés mellőzésével

- ➔ **1** Küldje ki a vállalkozás szállítóinak az SZTFH honlapján található ESG kérdőívek⁴ releváns változatát annak érdekében, hogy kellő mennyiségű és minőségű információ álljon rendelkezésre a kockázatok elemzéséhez. A kérdéssoron kívüli szükséges információk nyilvánosan elérhető forrásokból beszerezhetők, így a kockázatértékelés során tárgyalt kérdések is építhetnek ilyen forrásokra.

Előminősítés alkalmazása mellett

- ➔ **1** Térképezze fel a vállalkozás műveleteit és szállítóit – beleértve az érintett ellátási láncokat is – a prioritást élvező kockázatokra vonatkozóan. Ennek során első lépésben **egy előminősítést célszerű elvégezni**, majd a kockázatosnak ítélt szállítók kapcsán egy szélesebb adattartalmú kérdőív (**ESG kérdőív**) alkalmazása javasolt, amely megtalálható az SZTFH honlapján. Térjen ki részletesebben a források hitelességének és pontosságának ellenőrzési módszereire, különösen az örökölt források esetében.

- ➔ **2** A lényegességi vizsgálat első lépéseként **határozza meg a vizsgálat céljait és hatókörét**. Tisztázza, hogy a vállalkozás miért végez lényegességi vizsgálatot, és hogy pontosan milyen tényezők lesznek az elemzés tárgya (környezetvédelmi, társadalmi, vállalatirányítási kockázatok).
- ➔ **3** Készítse el a bevonandó érintett felek, köztük kiemelten a közvetlen szállítók listáját.
- ➔ **4** Azonosítsa és rangsorolja a legjelentősebb felelősségvállalási kockázati területeket a potenciális és tényleges hatások mélyebb értékelésének kiindulópontjaként.
- ➔ **5** A rangsorolást követően javasolt az eredményekről elemzést készítenie, amelynek célszerű tartalmaznia egy úgynevezett lényegességi mátrixot, amely a különböző kockázatok kapcsolatát ábrázolja hatásuk és fontosságuk szerint az érintett felek számára.
- ➔ **6** A rangsorolást követően javasolt az eredményekről elemzést készítenie, amelynek célszerű tartalmaznia egy úgynevezett lényegességi mátrixot, amely a különböző kockázatok kapcsolatát ábrázolja hatásuk és fontosságuk szerint az érintett felek számára.

3. Lényegességi elemzés

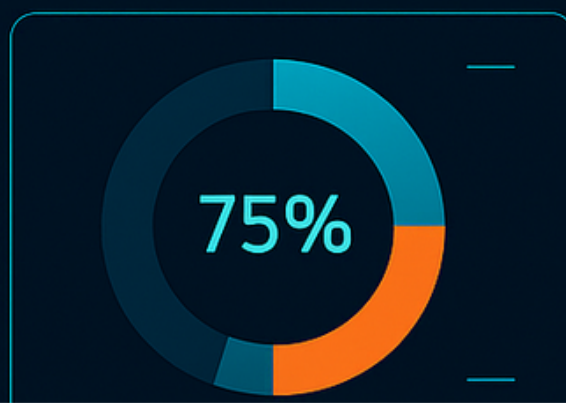
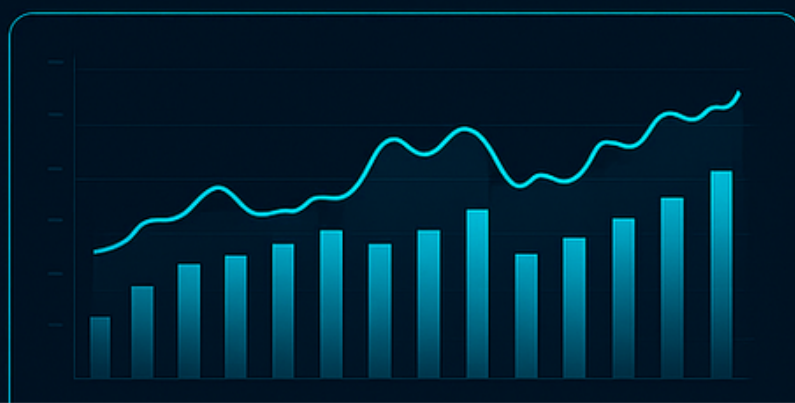
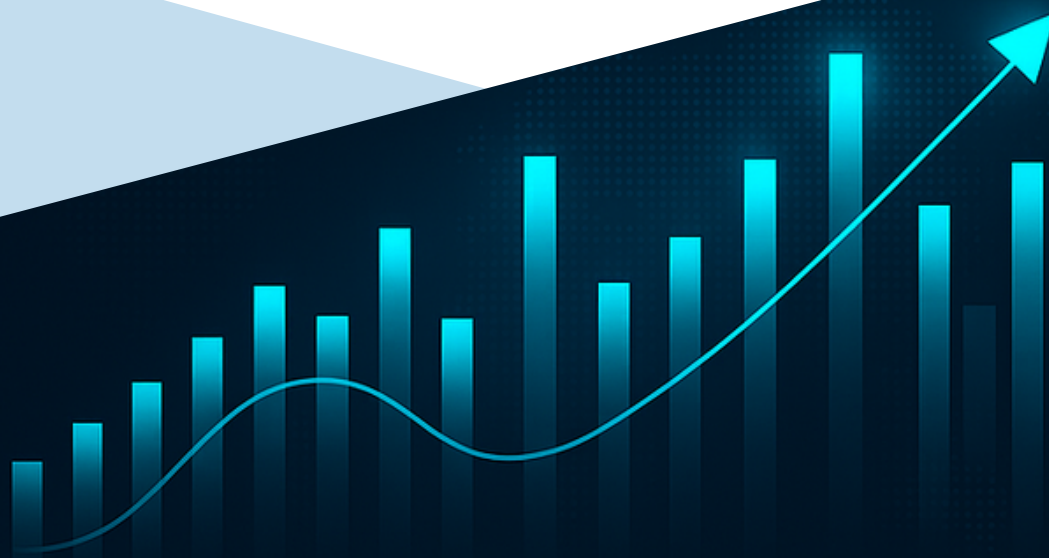
- ➔ **7** A lényegességi vizsgálat befejeztével célszerű részletesen dokumentálnia az eredményeket, és ezeket a vezetőségnek, a tulajdonosoknak és más érintetteknek is megfelelő módon kommunikálni. Ennek során minden esetben egy írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges.
- ➔ **8** Célszerű folyamatosan nyomon követnie az ESG tényezők változásait és frissítenie a vizsgálatot a vállalati stratégia és egyéb tényezők változásai figyelembevételével.

4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján

5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása

6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

V. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján

A lényegesnek ítélt ESG tényezőkhez köthető tevékenységek, és ezek alapján **a saját és a kapcsolódó közvetlen beszállítók részletes értékelése**, illetve egy **rangsor (scoring) létrehozása** a kockázatokra vonatkozóan, mert már nem csak a terület, hanem **a mérték is ismert lesz**. Ez alapján egyfajta **kockázati profil** képződik az érdekelt felekről.

A **tényleges és potenciális káros hatások**ról szerzett információk alapján történő rangsorolás **különösen fontos, ha nem lehetséges valamennyi káros hatás azonnali kezelése**. Abban az esetben tekinthető egy kockázatkezelési rendszer jól működőnek, ha a legjelentősebb hatások azonosítása és kezelése után a vállalkozás tovább tud lépni a kevésbé jelentős hatások kezelése felé. Fontos, hogy minden esetben egy írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges.

A lépés célja, hogy a vállalkozás azonosítani tudja a kritikus kockázatokat és az azok kezeléséhez szükséges fő intézkedéseket. A rangsorolás segít a vállalatnak abban, hogy azokra a hatásokra összpontosítson, amelyek a környezetre vagy a társadalomra nézve a legsúlyosabb következményekkel járhatnak.

- ➔ **1 Azonosítsa**, hogy mely potenciális vagy tényleges hatásokkal lehet azonnal foglalkozni, legalább egy bizonyos mértékig (pl. a szállítókkal kötött szerződési feltételek frissítésével, az ellenőrzési protokollok módosításával, hogy olyan kockázatokra összpontosítsanak, amelyek korábban esetleg kimaradtak az ellenőrzések során). Vegye figyelembe a hatások sürgősségét és a beavatkozásai lehetőségeit.
- ➔ **2 Határozza meg a szükséges az intézkedési prioritásokat** minden olyan tevékenység esetében, amely hatást gyakorol a fenntarthatósági kérdésekre.
- ➔ **3** Az üzleti kapcsolatokat érintő hatások esetében **értékelje, hogy ezen kapcsolatok milyen mértékben rendelkeznek megfelelő szabályzatokkal és folyamatokkal** a releváns ESG kockázatok azonosítására, megelőzésére és mérséklésére.
- ➔ **4** Amennyiben nem lehetséges a vállalkozás működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz közvetlenül kapcsolódó valamennyi tényleges és potenciális káros hatás kezelése az üzleti kapcsolatok révén, **értékelje az azonosított hatások valószínűségét és súlyosságát** annak megértése érdekében, hogy mely kérdéseket kell prioritásként kezelni.
- ➔ **5** Konzultáljon az üzleti partnerekkel, más érintett vállalkozásokkal, az érintett vagy potenciálisan érintett érdekelt felekkel és jogtulajdonosokkal a fontossági sorrendre vonatkozó döntésekről. A rangsorolási folyamat során vegye figyelembe a káros hatások hosszú távú következményeit és az érintett közösségek és környezet számára okozott károkat is.
- ➔ **6** Rendszeresen frissítse és vizsgálja felül a kockázatkezelési stratégiákat és prioritásokat, hogy tükrözzék az aktuális fenntarthatósági kihívásokat és lehetőségeket.

A hatások azonosítását, súlyozását és rangsorolását átlátható és nyomon követhető módon, szisztematikus és következetes megközelítéssel szükséges végrehajtani. Fontos, hogy **az egyes hatások valószínűségét és súlyosságát külön-külön szükséges értékelni** például rangsorolás vagy „hő térkép” segítségével.

A kockázatértékelés során **szükséges a vizsgált kockázatok rendszerezett dokumentálása** például egy **kockázati leltárban**, amely magában foglalja a **kockázat leírását**, a kockázatkezelésért felelős személyeket, a **kockázat jellegét** (rendszerszintű, ismétlődő, egyszeri stb.), a kockázat **súlyozását**, illetve a **megelőző és javító intézkedéseket**. A dokumentáció tartalmazhat részletes jelentéseket, adatlapokat, nyomon követési táblázatokat, valamint az értékelési eredmények rendszeres felülvizsgálatára és frissítésére szolgáló ütemtervet.

Hogyan végezhető el a lényegességi elemzés egy ellátási láncban belül?

Az ellátási láncban belüli lényegességi elemzésnél figyelembe kell venni a beszállítók tevékenységeit is. Az elemzés során meg kell vizsgálni, hogy az ellátási lánc különböző szintjein jelen lévő kockázatok és hatások milyen súlyúak (azok mérete, terjedelme, kezelés lehetőségei, további negatív hatások valószínűsége stb. alapján). A szállítók vizsgálatához jelentős segítséget jelent a vállalkozások számára az SZTFH által kialakított, **152 db kérdésből álló ún. ESG kérdőív**.⁶ Ennek kapcsán fontos megjegyezni, hogy a vállalkozás tetszőleges számú kérdést tehet fel a szállítóinak a kérdőívben, azonban kizárólag azt a kérdéssort alkalmazhatja, amely az adott szállító számára annak illetősége és mérete alapján releváns (pl. EGT országba tartozó közép vállalkozás, egyéb országba tartozó közép vállalkozás stb.).

Hogyan értékelheti egy vállalkozás a saját tevékenységei kapcsán jelentkező káros hatások kockázatait?

Sok vállalkozás már most is végez **önértékeléseket**, vagy felügyelik őket **külső auditok** vagy **ellenőrzések keretében**, amelyek az ágazatukban felmerülő legfontosabb kockázatokat vizsgálják, és ezek közül néhányat a nemzeti jogszabályok írnak elő. Ilyen például a **munkaügyi ellenőrzés**, a **környezetvédelmi engedélyezési vizsgálat**, a **környezeti hatásvizsgálat**, a **korruptióellenes megfelelési irányítási rendszer**, a **pénzügyi ellenőrzés**, az **emberi jogi hatásvizsgálat** és a **termékengedélyezési folyamat**. A vállalkozásoknak természetesen lehetőségük van módosítani vagy kiegészíteni ezeket az értékeléseket annak érdekében, hogy azok megfeleljenek az ESG relevanciával rendelkező nemzetközi szabványoknak és a fenntarthatósági ajánlásoknak.

Hogyan tudjuk értékelni vagy számszerűsíteni a lényegességi elemzés során vizsgált kockázatokat és hatásokat?

Az elemzés során fontos, hogy a vállalkozás tevékenységei által okozott hatások az ellátási lánc különböző szintjein mind közvetlenül, mind közvetve is figyelembe legyenek véve. A kockázatok és hatások számszerűsítésére gyakran alkalmaznak különböző modelleket (például valószínűségszámítási és hatásértékelési modelleket), kockázati térképeket vagy iparági referenciákat. A kvalitatív hatásokat (például a közösségre gyakorolt hatásokat) gyakran skálázott értékelésekkel, az érdekelttekkel folytatott konzultációkkal és felmérésekkel lehet mérni. Az értékelés lehetővé teszi a kockázatok és hatások rangsorolását annak érdekében, hogy a legfontosabb ESG tényezők figyelembevételével a vállalkozás hatékonyabban reagálhasson a társadalmi és környezeti kihívásokra.

⁶ <https://sztfh.hu/tevekenysegek/esg-hatosagi-tevekenysegek/esg-kerdoiv/>

Hogyan priorizáljuk a kockázatokat és hatásokat az elemzés során?

A kockázatokat és hatásokat a vállalkozás működésére és hosszú távú fenntarthatóságára gyakorolt jelentőségük alapján kell priorizálni. Az elemzés során érdemes a hatások várható mértékét (pl. a környezetre vagy a társadalomra gyakorolt hatását), időbeli elhúzódását és kockázatát is figyelembe venni.

Egy vállalkozás miként tudja rangsorolni a káros hatásokkal szembeni lépéseit?

A válaszlépések rangsorolásakor minden esetben a tényleges vagy potenciális kár jelentősége a legfontosabb tényező. Fontos azonban azt is figyelembe venni, hogy mekkora a valószínűsége a vizsgált káros hatás bekövetkezésének. Például, ha egy gyártóüzem a benne található veszélyes elektromos rendszerek miatt közvetlen tűzveszélynek van kitéve, elsőbbséget élvezhet az épület biztonságossá tétele egy esetleges vízszennyezés kockázatának kezelésével szemben, noha ez utóbbi ugyanolyan súlyos következményekkel járhat, ám nagy valószínűséggel nem fog bekövetkezni.

Hogyan tudja egy vállalkozás mérlegelni, hogy a saját tevékenységét vagy az üzleti partnereket értékelje először?

Sok vállalkozás esetében nem lehetséges a tényleges vagy potenciális káros hatások teljes körű felmérése az összes művelet és üzleti kapcsolat tekintetében. A vállalkozásoknak emiatt prioritásként kell kezelni azokat a műveleteket vagy üzleti kapcsolatokat, ahol a káros hatások kockázata a legjelentősebb. **Fontos, hogy az értéklánc tagjainak vizsgálatakor ne az együttműködés mélysége és összetettsége, hanem a tényleges vagy potenciális ESG kockázatok jelentősége alapján történjen az értékelés.**

Időnként szükség lehet a magas kockázatú üzleti kapcsolatok további rangsorolására is annak elkerülése érdekében, hogy egy kis értéket képező, de bekövetkezés esetén nagy káros hatást gyakorló beszállító tevékenysége lekerüljön az azonosított kockázatok listájáról.

Mikor kell részletesen értékelni az üzleti kapcsolatokat?

A vállalkozásoknak a következő esetekben értékelést kell végezni:

- A meglévő, még nem értékelt, magas kockázatú üzleti kapcsolatok esetében.
- Új, magas kockázatú üzleti kapcsolatok létrejötte előtt.
- Amikor valamilyen változás áll be a magas kockázatúnak ítélt kapcsolatok vonatkozásában.
- Az értékelést indokolatlan késedelem nélkül minden olyan esetben is el kell végezni, amikor **jelentős változás következik be a hatásokban**, valamint amikor alapos okkal feltételezhető, hogy a káros hatások bekövetkezésének **új kockázatai merülhetnek fel**.

Bizonyos esetekben egy adott régióban a kedvezőtlen hatások kockázata olyannyira elterjedt lehet, hogy az egyes üzleti kapcsolatok értékelése nem nyújt új információkat. Ilyenkor a vállalkozás dönthet úgy, hogy közvetlenül a káros hatások megelőzésére és mérséklésére összpontosít.

Hogyan priorizáljuk a kockázatokat és hatásokat az elemzés során?

A vállalkozások a közvetett szállítók tevékenységének értékelhetőségének érdekében – egyebek mellett – a következőket tehetik:

- Nyilvánosan elérhető információkat használhatnak fel.
- Felkérhetik a közvetlen szállítóikat, hogy tegyék közzé azokat az információkat, amelyek szükségesek az ő szállítóikkal és egyéb üzleti partnereikkel kapcsolatos kockázatok értékeléséhez, például az alvállalkozóikkal kapcsolatos adatokat vagy a származási országokat. Az indokolatlan többletterhek elkerülése érdekében az ESG törvény hatálya alá tartozó vállalkozások kizárólag a jogszabályban meghatározott tartalmú adatszolgáltatást kérhetnek a szállítóiktól.
- Létrehozhatnak **nyomon követési vagy felügyeleti rendszert**. Ez leginkább a termékorientált, fizikai ellátási láncsal rendelkező vállalkozások számára lehet releváns.
- Meghatározhatnak olyan szállítókat, akik az ellátási lánc egy-egy kiemelt pontján (ún. fojtópontján) helyezkednek el. Ezen vállalkozások valószínűleg nagyobb rálátással vagy befolyással rendelkeznek saját szállítóikra és az ellátási láncban feljebb lévő üzleti kapcsolataikra, mint a fogyasztókhoz vagy végfelhasználókhoz közelebb álló vállalkozások, ezért a tőlük történő adatkérés indokolt lehet.

Amennyiben ez lehetséges, az ellátási láncban távolabb lévő üzleti kapcsolatokat is érdemes értékelnie a vállalkozásnak.

Értékelje a vállalkozás érintettségét az azonosított tényleges vagy potenciális káros hatások vonatkozásában!

Az értékelés célja, hogy a vállalkozás meghatározza, hogy hol van a legnagyobb felelőssége és befolyása a káros hatások csökkentésére, illetve milyen területeken szükséges azonnali beavatkozás. Ez magában foglalja annak megállapítását is, hogy a vállalkozás közvetlenül vagy közvetetten érintett-e az ESG szempontból kedvezőtlen hatásokban, például egy beszállító környezetszennyező tevékenységében vagy munkajogi visszaéléseiben.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása

2. Kockázatok azonosítása

3. Lényegességi elemzés

4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján

- ➔ **1 Azonosítsa**, hogy mely potenciális vagy tényleges hatásokkal lehet azonnal foglalkozni, legalább egy bizonyos mértékig (pl. a szállítókkal kötött szerződési feltételek frissítésével, az ellenőrzési protokollok módosításával, hogy olyan kockázatokra összpontosítsanak, amelyek korábban esetleg kimaradtak az ellenőrzések során). Vegye figyelembe a hatások sürgősségét és a beavatkozásai lehetőségeit.
- ➔ **2 Határozza meg a szükséges az intézkedési prioritásokat** minden olyan tevékenység esetében, amely hatást gyakorol a fenntarthatósági kérdésekre.
- ➔ **3** Az üzleti kapcsolatokat érintő hatások esetében **értékelje, hogy ezen kapcsolatok milyen mértékben rendelkeznek megfelelő szabályzatokkal és folyamatokkal** a releváns ESG kockázatok azonosítására, megelőzésére és mérséklésére.
- ➔ **4** Amennyiben nem lehetséges a vállalkozás működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz közvetlenül kapcsolódó valamennyi tényleges és potenciális káros hatás kezelése az üzleti kapcsolatok révén, **értékelje az azonosított hatások valószínűségét és súlyosságát** annak megértése érdekében, hogy mely kérdéseket kell prioritásként kezelni.
- ➔ **5** Konzultáljon az üzleti partnerekkel, más érintett vállalkozásokkal, az érintett vagy potenciálisan érintett érdekelt felekkel és jogtulajdonosokkal a fontossági sorrendre vonatkozó döntésekről. A rangsorolási folyamat során vegye figyelembe a káros hatások hosszú távú következményeit és az érintett közösségek és környezet számára okozott károkat is.
- ➔ **6** Rendszeresen frissítse és vizsgálja felül a kockázatkezelési stratégiákat és prioritásokat, hogy tükrözzék az aktuális fenntarthatósági kihívásokat és lehetőségeket.

5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása

6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

VI. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása

§

ESG törvény 18. § (3) A megelőzési intézkedések eredményességét a vállalkozás

a) legalább évente egyszer és

b) ha a vállalkozásnak saját üzletágában vagy közvetlen szállítójánál jelentősen megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzettel kell számolnia – ideértve különösen új termékek, projektek bevezetését, valamint új üzleti ágban való részvételt –, **eseti jelleggel felülvizsgálja.**

(4) Az eseti jellegű felülvizsgálat célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzetre.

§

ESG törvény 22. § A korrekciós intézkedések hatékonyságát legalább évente egyszer

az ESG beszámoló benyújtását megelőzően, **illetve eseti jelleggel felül kell vizsgálni**, ha a vállalkozásnak számolnia kell azzal, hogy saját üzleti hatáskörében vagy a közvetlen beszállítónál jelentősen megváltozott, vagy jelentősen kibővült kockázati helyzet alakul ki, ideértve különösen új termékek, projektek bevezetését, valamint új üzleti ágban való részvételt. Az eseti jellegű felülvizsgálat célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzetre.

Fontos szem előtt tartani, hogy a vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítésének részletszabályairól szóló 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet alapján **a vállalkozásoknak külön protokollt kell készíteniük az eseti és a rendszeres kockázatkezelés vonatkozásában. További fontos kitétel, hogy az eseti kockázatkezelés során a vállalkozások nem korlátozhatják a közvetlen szállítókra a vizsgálatot. Célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzetre.**

A vállalkozásoknak meg kell felelniük az átvilágítási kötelezettségeknek mind saját maguk, mind a közvetlen szállítóik vonatkozásában. A törvény rendszeres mellett eseti kockázatelemzést is előír. Az eseti elemzést akkor kell elvégezni, ha a vállalkozásnak az ellátási láncban jelentősen megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzettel kell számolnia, ideértve különösen új termékek, projektek bevezetését, valamint új üzleti tevékenységben való részvételt. Az eseti jellegű kockázatelemzés célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen módosuló kockázati környezetre.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása
2. Kockázatok azonosítása
3. Lényegességi elemzés
4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján
5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása
 - ➔ 1 A vállalkozásoknak **külön protokollt kell készíteniük az eseti és a rendszeres kockázatkezelés vonatkozásában.** További fontos kitétel, hogy az eseti kockázatkezelés során a vállalkozások nem korlátozhatják a közvetlen szállítókra a vizsgálatot
6. Kockázatkezelési rendszer működtetése
7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

VII. A kockázatkezelési rendszer működtetése

A lépés célja az előzetesen felállított kockázatkezelési rendszer működtetése, illetve a kockázatértékelés elvégzése a vállalat és a közvetlen szállítói kapcsán, melynek eredményeként már nem csak a kockázatos területeket, hanem azok mértékét is számszerűsíteni lehet, amely alapján eldönthető, hogy milyen válaszütemet alkalmaz a vállalat.

A kockázati profilokhoz kapcsolódó protokollok kialakítása

A lépés célja a beazonosított kockázatokra történő válaszütemek (megszüntetés, megelőzés, mérséklés), protokollok kialakítása.

Fontos megvizsgálni, hogy a vállalkozás:

- okozta-e (vagy okozhatná-e) a káros hatást,
- hozzájárult-e (vagy hozzájárulhatna-e) a káros hatáshoz,
- vagy, hogy a káros hatás üzleti partner révén közvetlenül kapcsolható-e (vagy kapcsolódhatna-e) a vállalkozás működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz.

A fenti szempontok alapján meg kell határozni az érintettség mértékét és konkrét hatásait.

Ennek során minden esetben egy írásban meghatározott, a vezetőség által elfogadott gyakorlat kialakítása és alkalmazása szükséges.

Az intézkedési tervben meghatározott kockázati okok felszámolása az alábbi módokon történhet:

- teljes kizárást igénylő ügyek (a tevékenységek felfüggesztésével, a beszállítói kapcsolat megszüntetésével; anyaghasználat mellőzésével, kiváltással)
- mérséklést igénylő ügyek (módosított eljárások, anyagok bevezetésével)
- megelőzést igénylő ügyek (tervezéssel)

A káros hatások megszüntetése, megelőzése és mérséklése kapcsán az ESG törvény az alábbiak szerint rendelkezik:

ESG törvény 18. § (1) [A törvény hatálya alá tartozó nagyvállalat] **társadalmi felelősségvállalási stratégiát készít.** A társadalmi felelősségvállalási stratégiát a vállalkozás a honlapján nyilvánosan hozzáférhető módon közzéteszi.

(2) Ha a vállalkozás a kockázatelemzés során lényeges és érdemi bekövetkezési valószínűséggel bíró társadalmi felelősségvállalási vagy környezeti kockázatot azonosít, **indokolatlan késedelem nélkül megfelelő megelőzési intézkedéseket tesz.**

ESG törvény 19. § (1) **Megelőzési intézkedésként** a vállalkozás a közvetlen szállítói és leányvállalatai tekintetében gondoskodik arról, hogy

- a) közvetlen szállítói kiválasztásakor a társadalmi felelősségvállalási és környezetvédelmi elvárások is érvényesüljenek,
- b) a közvetlen szállítója nyilatkozzon arról, hogy megfelel a vállalkozás vezetése által megkövetelt emberi jogi és környezetvédelmi elvárásoknak, és azokat megfelelően kezeli az ellátási lánc mentén.

ESG törvény 20. § Ha a vállalkozás észleli, hogy saját üzleti hatáskörében, a leányvállalatainál, vagy közvetlen szállítójánál már bekövetkezett vagy várható valamilyen társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos vagy környezetvédelmi kötelezettség megsértése, **haladéktalanul megteszi azokat a korrekciós intézkedéseket**, amelyek a jogsértés megelőzése vagy megszüntetése, illetve a jogsértés mértékének minimalizálása érdekében szükségesek.

ESG törvény 21. § (1) Ha a vállalkozás közvetlen szállítójánál a vállalati felelősségvállalással kapcsolatos vagy környezetvédelmi kötelezettség megsértését a közvetlen szállító arról a vállalkozás általi tudomásszerzéstől számított 90 napon belül nem szünteti meg, akkor a vállalkozás **haladéktalanul koncepciót dolgoz ki és hajt végre a jogsértés megszüntetésére vagy minimalizálására** (a továbbiakban: koncepció). A koncepciónak **részletes ütemtervet kell tartalmaznia**.

Káros hatást okozó tevékenységek felfüggesztése és megszüntetése

- Komplex tevékenységek, illetve különböző okok miatt nehezen leállítható tevékenységek esetén az érintett vagy potenciálisan érintett érdekelt felek és jogtulajdonosok bevonásával készítsen ütemtervet arra vonatkozóan, hogy miként lehet leállítani a káros hatásokat okozó vagy azokhoz hozzájáruló tevékenységeket.
- Aktualizálja a vállalkozás különböző szabályzatait, hogy azok iránymutatást adjanak a káros hatások jövőbeni elkerülésére és kezelésére.
- Biztosítson olyan jellegű célzott képzéseket, amelyek megfelelőek a vállalkozás kockázatos tevékenységben érintett munkavállalói és vezetői számára.
- A lezárult kockázatértékelések megállapításai alapján aktualizálja és módosítsa a vállalkozás irányítási rendszereit annak érdekében, hogy az esetleges kockázatokat még jóval a káros hatások bekövetkezése előtt azonosítani tudják.
- Folyamatosan konzultáljon és működjön együtt az érintett és potenciálisan érintett érdekelt felekkel, jogtulajdonosokkal, valamint azok képviselőivel a megfelelő intézkedések kidolgozása és a tervek végrehajtása érdekében.
- Azokban az esetekben, amikor a vállalkozás csupán egyike azon számos entitásnak, amelyek közösen járultak hozzá a káros hatás bekövetkezéséhez, törekedjen az érintettekkel való együttműködésre.
- Azokban az esetekben, amikor a vállalkozás hozzájárul egy másik szervezet által okozott káros hatásokhoz vagy kockázatokhoz, tegyen meg minden szükséges lépést a hozzájárulás megszüntetésére vagy megelőzésére.

Fenntarthatósági stratégiák és eljárások kidolgozása

- Jelöljön ki egy személyt, aki felelős lesz az eljárások kidolgozásáért, végrehajtásáért és nyomon követéséért.
- Ösztönözze vagy nyújtson segítséget az üzleti partnereknek abban, hogy ők is dolgozzanak ki a fenntarthatósági célokhoz igazított stratégiákat és eljárásokat. Az üzleti partnerek használjanak mennyiségi és minőségi indikátorokat egyaránt.
- Ösztönözze vagy nyújtson segítséget az üzleti partnereknek abban, hogy megelőzzék vagy mérsékeljék a hozzájuk kötődő káros hatásokat.
- Ha a vállalkozás nem rendelkezik elegendő befolyással a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében, fontolja meg, hogyan lehetne növelni a befolyásukat például kereskedelmi ösztönzők bevonásával, vagy más szereplőkkel történő együttműködés útján.
- A potenciális (jövőbeli) káros hatások megelőzése és a tényleges hatások kezelése érdekében törekedjen arra, hogy úgy alakítsa az új és meglévő üzleti kapcsolatokat, hogy nagyobb rálátása és befolyása legyen az esetleges kockázatokra.

- A káros emberi jogi hatások esetében ösztönözze a hatásokat okozó vagy azokhoz hozzájáruló jogalanyokat, hogy vegyék fel a kapcsolatot az érintett vagy potenciálisan érintett jogtulajdonosokkal vagy képviselőikkel, és vegyenek részt a korrekációs intézkedési tervek kidolgozásában és végrehajtásában.
- Lehetőség szerint támogassa az értéklánc tagjait képzésekkel, a létesítményeik korszerűsítésével vagy az irányítási rendszereik fejlesztésével.
- Fontolja meg a szállítótól vagy más üzleti kapcsolattól való elállást bizonyos feltételek fennállása esetén.
- Ha egy vállalkozás úgy dönt, hogy továbbra is fenntartja a kockázatos kapcsolatot, folyamatosan adjon számot a kockázatcsökkentési erőfeszítéseiről, és legyen tisztában a kapcsolatból eredő pénzügyi, jogi vagy hírnevet érintő kockázatokkal.
- Ösztönözze az érintett hatóságok fellépését azokban az országokban, ahol a káros hatások bekövetkeznek.
- Végezzen rendszeres auditokat az üzleti partnerek körében annak érdekében, hogy biztosítsa azok megfelelőségét a vállalati fenntarthatósági irányelveknek. Az auditok eredményei alapján fejlessze tovább a kockázatkezelési stratégiákat.

Mi a különbség a káros hatások megelőzése és enyhítése között?

A megelőzés olyan tevékenységekre utal, amelyek célja, hogy eleve elkerüljék a káros hatás bekövetkezését, míg a mérséklés olyan tevékenységekre utal, amelyek csökkentik a káros hatás mértékét annak bekövetkezése esetén.

Hogyan módosíthatja a vállalkozás a működését vagy tevékenységét az üzleti kapcsolataihoz kapcsolódó káros hatások megelőzése és mérséklése érdekében?

Számos vállalatirányítási rendszer úgy próbálja megelőzni vagy mérsékelni a káros hatásokat, hogy csökkenti a vállalkozás kockázatos üzleti kapcsolatok kialakulásának valószínűségét. Ehhez több eszköz is rendelkezésére áll a vállalkozásoknak, például fenntarthatósági szabványokon alapuló előminősítési rendszert alakítanak ki, vagy az ajánlattételi kritériumok között szerepeltetnek fenntarthatósági elemeket. Az egyik legcélravezetőbb megoldás mégis az, ha már a termékek és szolgáltatások előzetes (és teljes életciklusára vonatkozó) tervezésénél is figyelembe veszik a fenntarthatósági szempontokat.

Melyek lehetnek azok a káros hatások, amelyeket a vállalkozás okozott, amelyekhez hozzájárult, illetve amelyek üzleti partner révén kapcsolódnak a vállalkozás működéséhez, termékeihez vagy szolgáltatásaihoz?

Egy vállalkozás **„okozza”** a káros hatást, ha a vállalkozás tevékenységei önmagukban elegendőek a káros hatás kialakulásához. Ilyen tevékenység lehet például, ha egy vállalkozás a felvételi gyakorlatában hátrányos megkülönböztetést alkalmaz nőkkal vagy egyes nemzeti kisebbségekkel szemben.

Egy vállalkozás **„hozzájárul”** egy káros hatáshoz, ha tevékenységei (beleértve mulasztásait) más szervezetek tevékenységeivel együttesen idézik elő azt, vagy ha tevékenységei egy másik szervezetet káros hatás kifejtésére ösztönöznek vagy segítenek. Ebben az esetben több tényező figyelembevételre is szükséges ahhoz, hogy eldönthető legyen a vállalkozás hozzájárulásának jelentősége:

- Milyen mértékben ösztönözhetett a vállalkozás egy másik szervezetet káros hatás kifejtésére, vagyis mennyire növelte a tevékenysége a negatív hatás bekövetkezésének kockázatát?

- Mennyire tudhatott a vállalkozás (vagy kellett volna tudnia a vállalkozásnak) a káros hatásról, illetve annak lehetőségéről?
- A vállalkozás bármely tevékenysége ténylegesen enyhítette-e a káros hatást, vagy csökkentette-e a hatás bekövetkezésének kockázatát?

Egy vállalkozás „**közvetlenül kapcsolódik**” egy káros hatáshoz, ha termékeinek vagy szolgáltatásainak előállítás vagy értékesítése kapcsán az értékláncában sor került vagy sor kerülhet különböző káros hatások bekövetkezésére. Fontos megjegyezni, hogy csak akkor beszélhetünk közvetlen kapcsolódásról – nem pedig okozásról vagy hozzájárulásról – amennyiben az értéklánc olyan tagjánál merül fel a káros hatás, amely nem áll közvetlen szerződéses viszonyban a vállalkozással. Közvetlen kapcsolódás lehet például, ha egy vállalkozás gyermekmunka alkalmazásával bányászott kobaltot szerez be, amelyet aztán beépít a saját termékeibe. Ebben az esetben nem a vállalkozás, és nem is a nyersanyag kereskedő cég tevékenysége során jelenik meg a káros hatás, azonban mindketten közvetlenül kapcsolódnak ahhoz.

Fontos megjegyezni, hogy egy vállalkozás káros hatásokhoz fűződő viszonya nem állandó: a körülmények, illetve a jogszabályban leírt kellő gondosság mértékének alakulásával változhat.

Hogyan használhatja fel a vállalkozás a befolyását az ellátási lánc tagjaival szemben?

Befolyásról akkor beszélhetünk, ha a vállalkozásnak lehetősége van arra, hogy a kárt okozó jogalany jogellenes gyakorlatában változást idézzon elő. A befolyásolás alkalmazásának megfelelő megközelítése a kérdéses hatástól, valamint az ágazatra vagy az üzleti kapcsolat jellegére jellemző egyéb tulajdonságoktól függ. A vállalkozások a befolyásolási tevékenységük során – többek között – az alábbi eszközök közül válogathatnak:

- Lehetőségük van **különböző kommunikációs csatornákon** (pl. levél, e-mail, telefon) keresztül jelezni a kockázatos partner vezetősége felé az esetleges fenntarthatósági aggályokat, de akár közvetlenül az igazgatótanács felé is közvetíthetik ezeket.
- A fenntarthatósággal és átvilágítással kapcsolatos **elvárásokat beépíthetik a szerződéseikbe**.
- Az **üzleti ösztönzők**, például a hosszú távú szerződések és a jövőbeli megrendelések iránti elkötelezettség összekapcsolása fenntarthatósági teljesítménnyel szintén célravezető lehet.
- Együttműködhetnek a **szabályozó hatóságokkal és a politikai döntéshozókkal** annak érdekében, hogy azok változtassanak a kárt okozó jogalanyok helytelen gyakorlatain.
- Fontos, hogy a vállalkozások **egyértelmű kommunikációt** folytassanak a fenntarthatósági elvárások be nem tartásának esetei kapcsán az értéklánc tagjaival.

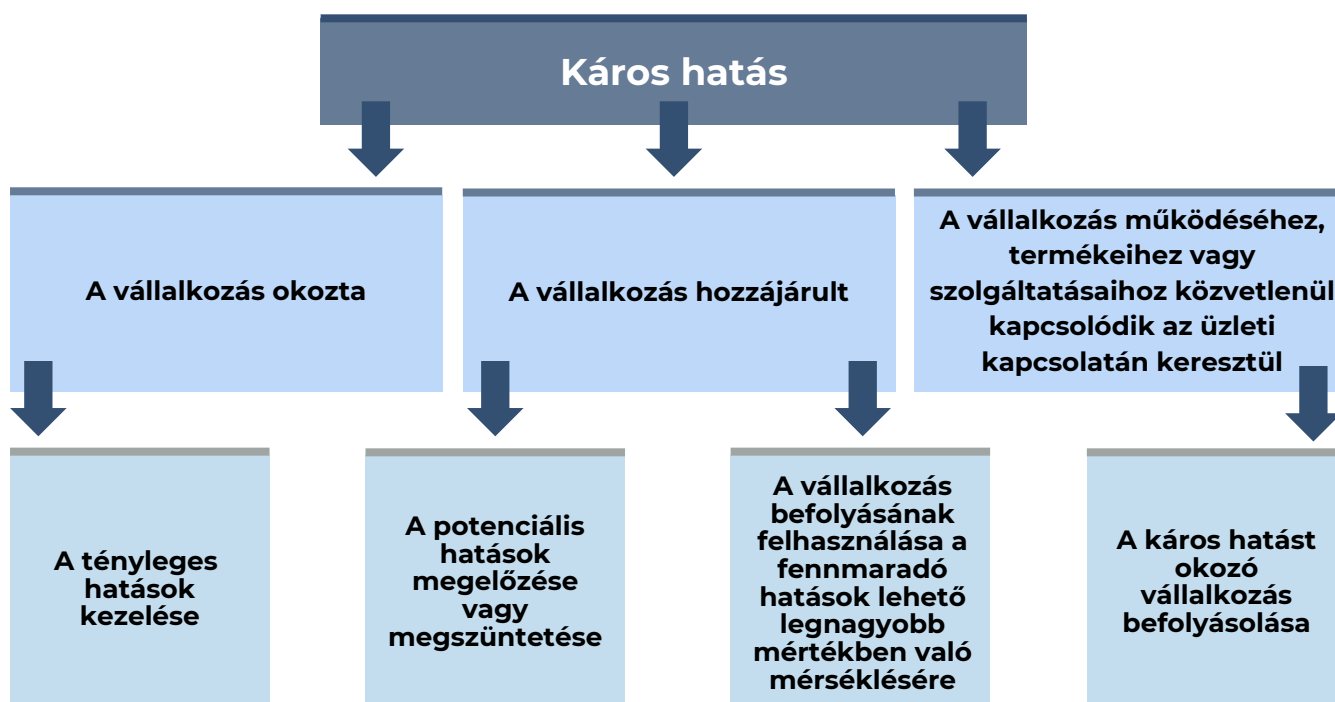
Hogyan használhatja fel a vállalkozás a befolyását az ellátási lánc tagjaival szemben?

- A **vállalkozások segíthetnek** a partnereiknek abban, hogy olyan eredményorientált cselekvési terveket alakítsanak ki és hajtsanak végre, amelyekkel csökkenthetik a saját kockázataikat.
- Lehetőségük van **technikai útmutatást nyújtani**, például képzések vagy a vállalatirányítási rendszereik korszerűsítésére tett javaslatok útján.
- Elősegíthetik a partnereik részvételét a **káros hatások megelőzésére** irányuló szélesebb körű ágazati vagy regionális kezdeményezésekben.
- Elősegíthetik a partnerek és a helyi szolgáltatók közötti kapcsolatok kialakulását vagy elmélyülését.
- A **korrekciós intézkedések végrehajtásának** megkönnyítése céljából anyagi segítséget is nyújthatnak az értéklánc tagjainak, például közvetlen finanszírozás, alacsony kamatozású kölcsönök nyújtása vagy garanciák biztosítása útján.

Miért fontos az, hogy a vállalkozás milyen módon vesz részt a káros hatások kezelésében?

A vállalkozásnak a káros hatáshoz fűződő viszonya fontos szempont, **mivel ez határozza meg, hogy hogyan kell reagálnia a hatásra**, és hogy **van-e felelőssége a helyreállításban** való részvétel kapcsán. Az alábbi ábra példákat mutat káros hatáshoz fűződő viszony alapján a lehetséges kezelési módokra.

Hogyan szükséges a vállalkozásnak megelőznie és enyhítenie az általa okozott tényleges vagy potenciális hatásokat?

A vállalkozásoknak első lépésben fel kell hagyniuk minden olyan tevékenységgel, amely tényleges káros hatást okoz, vagy ahhoz hozzájárul. Számos olyan megoldás létezik, amelyet alkalmazhatnak:

- **Alkalmazkodási és módosítási intézkedések:** időnként a hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében szükség lehet egy vállalkozás működésének, termékeinek vagy szolgáltatásainak megváltoztatására. Ilyen lehet például, ha egy kőolajvezeték nyomvonalát újratervezik a lehetséges biztonsági kockázatok miatt, vagy megváltoztatják egy gyártott termék anyagi összetételét a természetbe kerülő veszélyes anyagok csökkentése céljából.
- **Létesítményfejlesztés:** bizonyos káros hatások csak létesítmény- és eszközfejlesztésekbe történő beruházással előzhető meg. Ilyen beruházások lehetnek például a világítás, szellőztetés, tűzvédelmi kijáratokhoz való hozzáférés, új gépek, a káros hatások ellenőrzésére szolgáló technológia stb.
- **Vállalati irányelvek:** a vállalati irányelvek és a végrehajtásukra vonatkozó kísérő protokollok kidolgozása önmagában is eszköz lehet a hatások megelőzésében. Például a felvételi eljárás során a hátrányos megkülönböztetéstől való tartózkodásra vonatkozó vállalati szabályzat és az azt kísérő eljárások segíthetnek a káros hatás, tehát a megkülönböztetés megelőzésében.

- **Képzés:** a munkavállalók, alkalmazottak és vezetők hatékony képzése segíthet megelőzni a káros hatások kialakulását. A képzések kiterjedhetnek például a vállalkozás irányelveire és protokolljaira, a hatályos jogszabályokra és kötelezettségekre, a gépek és vegyi anyagok biztonságos felhasználására, továbbá elősegíthetik a kockázatok felismerésének azonosítását is.
- **Jelzőrendszerek („red flag systems”):** az ilyen rendszerek magukban foglalják a kockázatokra utaló jelzők azonosítását, továbbá olyan eljárások kidolgozását, amelyeket a vállalkozás követhet káros hatások bekövetkezése esetén.
- **Rendszerszintű problémák kezelése:** a vállalkozások felelősek az általuk okozott káros hatásokért, még akkor is, ha olyan környezetben tevékenykednek, ahol a rendszerszintű problémák rendkívül gyakoriak. Bár nem a vállalkozások felelőssége a rendszerszintű problémák társadalmi szintű megoldása, mégis ezek kezelése hatékony lehet a káros hatások megelőzésében vagy mérséklésében.

Hogyan lehet kezelni a rendszerszintű problémákat?

A rendszerszintű problémák elsősorban olyan kihívásokat jelentenek, amelyek egy adott környezetben uralkodóak, és a vállalkozás közvetlen ellenőrzésén kívül eső okokra vezethetők vissza, de ennek ellenére növelik a vállalkozás saját működésében vagy ellátási láncában a kedvezőtlen hatások kockázatát. A rendszerszintű kockázatok eredhetnek például a kormányzati tevékenységből, a jogszabályok betartatásának hiányából, vagy az emberi jogok társadalmi szintű figyelmen kívül hagyásából. A rendszerszintű problémák közé tartozik például az iskolákhoz való elégtelen hozzáférés és a szegénység magas aránya (amelyek növelhetik például a gyermekmunka kockázatát), a kormányzaton belüli kiterjedt korrupció, a kisebbségi csoportok szisztematikus megkülönböztetése, valamint a nők széleskörű zaklatása és bántalmazása. Bár a vállalkozások nem felelősek a kormányok kudarcaiért, azonban abban az esetben, ha olyan környezetben folytatnak tevékenységet, ahol rendszerszintű kockázatok állnak fenn, jóval nagyobb szükség van a hatékony kockázatkezelési eszközökre. A vállalkozások többféleképpen is megpróbálhatják kezelni a tárgyalt problémákat:

- **Ágazatok közötti együttműködés:** a rendszerszintű kockázatok legtöbbször számos ágazatot érintenek, ezért a vállalkozások dönthetnek úgy, hogy más ágazatokkal is együttműködnek a hatékony intézkedések érdekében. Ilyen módon a probléma nem csupán egyik ágazatból a másikba tolódik át.
- **A kormányzat bevonása:** amennyiben egy kormányzat nem teljesíti valamely alapvető kötelezettségét, a vállalkozások a jogszabályi és gyakorlati korlátok figyelembevételével mellett felhasználhatják a befolyásukat arra, hogy a helyi kormányzatot változásra ösztönözzék, természetesen.
- **Meglévő hatékony kezdeményezések azonosítása:** a közös ágazati kockázatok esetében a vállalkozások támaszkodhatnak más vállalkozások vagy egyéb szereplők által korábban kidolgozott hatékony eljárásokra. A már létező kezdeményezések és célkitűzéseik azonosítása segít a vállalkozásnak megérteni, hogy miként használhatja fel a meglévő stratégiákat a rendszerszintű kockázatok megelőzésére és mérséklésére. A rendszerszintű problémák megoldására tett erőfeszítések gyakran sok időt igényelnek, mielőtt kézzelfogható eredmények születnének. Ez azonban nem szabad, hogy aláássa vagy elriassa a megoldásukra irányuló szándékot. Azoknak a vállalkozásoknak, amelyek ilyen környezetben működnek, fel kell készülniük arra, hogy működésük során visszatérően indokolniuk kell, hogy miért működnek tovább ebben a környezetben, és mérlegelniük kell, hogy a fent említett erőfeszítések során képesek-e felelősségteljesen folytatni tevékenységüket és beszerzéseiket.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása
2. Kockázatok azonosítása
3. Lényegességi elemzés
4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján
5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása
6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

Káros hatást okozó tevékenységek felfüggesztése és megszüntetése

- ➔ 1 Komplex tevékenységek, illetve különböző okok miatt nehezen leállítható tevékenységek esetén az érintett vagy potenciálisan érintett érdekelt felek és jogtulajdonosok bevonásával készítsen ütemtervet arra vonatkozóan, hogy miként lehet leállítani a káros hatásokat okozó vagy azokhoz hozzájáruló tevékenységeket.
- ➔ 2 Aktualizálja a vállalkozás különböző szabályzatait, hogy azok iránymutatást adjanak a káros hatások jövőbeni elkerülésére és kezelésére.
- ➔ 3 Biztosítson olyan jellegű célzott képzéseket, amelyek megfelelőek a vállalkozás kockázatos tevékenységben érintett munkavállalói és vezetői számára.
- ➔ 4 A lezárt kockázatértékelések megállapításai alapján aktualizálja és módosítsa a vállalkozás irányítási rendszereit annak érdekében, hogy az esetleges kockázatokat még jóval a káros hatások bekövetkezése előtt azonosítani tudják.
- ➔ 5 Folyamatosan konzultáljon és működjön együtt az érintett és potenciálisan érintett érdekelt felekkel, jogtulajdonosokkal, valamint azok képviselőivel a megfelelő intézkedések kidolgozása és a tervek végrehajtása érdekében.
- ➔ 6 Azokban az esetekben, amikor a vállalkozás csupán egyike azon számos entitásnak, amelyek közösen járultak hozzá a káros hatás bekövetkezéséhez, törekedjen az érintettekkel való együttműködésre.
- ➔ 7 Azokban az esetekben, amikor a vállalkozás hozzájárul egy másik szervezet által okozott káros hatásokhoz vagy kockázatokhoz, tegyen meg minden szükséges lépést a hozzájárulás megszüntetésére vagy megelőzésére.

6. Kockázatkezelési rendszer működtetése

Fenntarthatósági stratégiák és eljárások kidolgozása

- ➔ **8** Jelöljön ki egy személyt, aki felelős lesz az eljárások kidolgozásáért, végrehajtásáért és nyomon követéséért.
- ➔ **9** Ösztönözze vagy nyújtson segítséget az üzleti partnereknek abban, hogy ők is dolgozzanak ki a fenntarthatósági célokhoz igazított stratégiákat és eljárásokat. Az üzleti partnerek használjanak mennyiségi és minőségi indikátorokat egyaránt.
- ➔ **10** Ösztönözze vagy nyújtson segítséget az üzleti partnereknek abban, hogy megelőzzék vagy mérsékeljék a hozzájuk kötődő káros hatásokat.
- ➔ **11** Ha a vállalkozás nem rendelkezik elegendő befolyással a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében, fontolja meg, hogyan lehetne növelni a befolyásukat például kereskedelmi ösztönzők bevonásával, vagy más szereplőkkel történő együttműködés útján.
- ➔ **12** A potenciális (jövőbeli) káros hatások megelőzése és a tényleges hatások kezelése érdekében törekedjen arra, hogy úgy alakítsa az új és meglévő üzleti kapcsolatokat, hogy nagyobb rálátása és befolyása legyen az esetleges kockázatokra.
- ➔ **13** A káros emberi jogi hatások esetében ösztönözze a hatásokat okozó vagy azokhoz hozzájáruló jogalanyokat, hogy vegyék fel a kapcsolatot az érintett vagy potenciálisan érintett jogtulajdonosokkal vagy képviselőikkel, és vegyenek részt a korrekciós intézkedési tervek kidolgozásában és végrehajtásában.
- ➔ **14** Lehetőség szerint támogassa az értéklánc tagjait képzésekkel, a létesítményeik korszerűsítésével vagy az irányítási rendszereik fejlesztésével.
- ➔ **15** Fontolja meg a szállítótól vagy más üzleti kapcsolattól való elállást bizonyos feltételek fennállása esetén.
- ➔ **16** Ha egy vállalkozás úgy dönt, hogy továbbra is fenntartja a kockázatos kapcsolatot, folyamatosan adjon számot a kockázatcsökkentési erőfeszítéseiről, és legyen tisztában a kapcsolatból eredő pénzügyi, jogi vagy hírnevet érintő kockázatokkal.
- ➔ **17** Ösztönözze az érintett hatóságok fellépését azokban az országokban, ahol a káros hatások bekövetkeznek.
- ➔ **18** Végezzen rendszeres auditokat az üzleti partnerek körében annak érdekében, hogy biztosítsa azok megfelelőségét a vállalati fenntarthatósági irányelveknek. Az auditok eredményei alapján fejlessze tovább a kockázatkezelési stratégiákat.

7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

VIII. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

A lépés célja a végrehajtott (megszüntetett, megelőzőtt, mérsékelt) intézkedésekből történő tapasztalatok megosztása, tanulságok levonása, visszacsatolási pontok meghatározása, amelyek mellett szükséges egyértelműsíteni, hogy milyen módon integrálják a vállalatok a tapasztalataikat az új kockázatkezelési ciklusokba.

A monitoring tevékenység megalapozása

A monitoring tevékenység célja, hogy biztosítsa a kockázatkezelési intézkedések hatékonyságának folyamatos értékelését, és lehetőséget teremtsen a szükséges kiigazításokra. Ehhez elengedhetetlen egy jól strukturált visszacsatolási mechanizmus kialakítása, amely lehetővé teszi a végrehajtott intézkedések eredményeinek nyomon követését és elemzését.

A vállalatok számára kötelező egy olyan rendszer működtetése, amelyben a megszüntetett, megelőzőtt vagy mérsékelt kockázatok kezeléséből származó tapasztalatokat dokumentálják és megosztják.

Ennek érdekében a monitoring során

- Rendszeresen értékelni kell az intézkedések hatékonyságát és azok tényleges hatását.
- Meghatározott mutatók alapján kell mérni a kockázatok csökkenését és a vállalati működésre gyakorolt hatásokat.
- Biztosítani kell, hogy a levont tanulságok integrálásra kerüljenek a következő kockázatkezelési ciklusba.

A javasolt lépések a következők:

- Belső erőforrásokkal vagy harmadik fél segítségével rendszeresen vizsgálja felül a vállalkozás keretei között elért kockázatkezelési eredményeket, és kommunikálja az eredményeket a vállalkozáson belüli és kívüli érintettekkel egyaránt.
- Végezze el az értéklánc tagjainak időszakos értékelését annak ellenőrzésére, hogy valóban hajtanak-e végre kockázatcsökkentő intézkedéseket, valamint annak igazolására, hogy a felmerülő káros hatásokat valóban sikerült-e megelőzniük vagy mérsékelniük.
- Törekedjen a vállalkozás által okozott emberi jogi hatások esetében az érintettekkel vagy potenciálisan érintettekkel – köztük a munkavállalókkal, a munkavállalók képviselőivel és a szakszervezetekkel – való széleskörű konzultációra.
- Igyekezzen rendszeresen felülvizsgálni azokat a vonatkozó, több érdekelt felet érintő ágazati kezdeményezéseket, amelyekben a vállalkozás részt vesz. E felülvizsgálatok során értékelje, hogy ezek a kezdeményezések összhangban vannak-e az iránymutatásokkal, és milyen mértékben segítik a vállalkozást az üzleti tevékenységéhez kapcsolódó káros hatások azonosításában, megelőzésében vagy mérséklésében.
- A nyomon követésből levont tanulságok felhasználása a releváns folyamatok kijavítására és hatékonyabbá tételére.
- Azonosítsa azokat a káros hatásokat vagy kockázatokat, amelyeket a korábbi átvilágítási folyamatok során esetleg figyelmen kívül hagytak, és a jövőben vegye figyelembe ezeket.
- A vállalkozás átvilágítási folyamataiba építse be a tanulságokról szóló visszajelzéseket, hogy a jövőben javítani lehessen az eredményeket.

- ➔ **1 Belső erőforrásokkal vagy harmadik fél segítségével** rendszeresen vizsgálja felül a vállalkozás keretei között elért kockázatkezelési eredményeket, és kommunikálja az eredményeket a vállalkozáson belüli és kívüli érintettekkel egyaránt.
- ➔ **2** Végezze el az **értéklánc tagjainak időszakos értékelését** annak **ellenőrzésére**, hogy valóban hajtanak-e végre kockázatcsökkentő intézkedéseket, valamint annak igazolására, hogy a felmerülő káros hatásokat valóban sikerült-e megelőzniük vagy mérsékelniük.
- ➔ **3 Törekedjen a vállalkozás által okozott emberi jogi hatások esetében az érintettekkel** vagy potenciálisan érintettekkel – köztük a munkavállalókkal, a munkavállalók képviselőivel és a szakszervezetekkel – való széleskörű konzultációra.
- ➔ **4** Igyekezzen rendszeresen **felülvizsgálni** azokat a vonatkozó, több érdekelt felet érintő ágazati kezdeményezéseket, amelyekben a vállalkozás részt vesz. E felülvizsgálatok során **értékelje, hogy ezek a kezdeményezések összhangban vannak-e az iránymutatásokkal**, és milyen mértékben segítik a vállalkozást az üzleti tevékenységéhez kapcsolódó káros hatások azonosításában, megelőzésében vagy mérséklésében.

Milyen információkat érdemes nyomon követni az átvilágítás során?

A nyomon követés elsősorban annak rendszeres értékelését jelenti, hogy az észlelt káros hatások kezelésében hatékonyan jártak-e el a felelősök, és ennek nyomán a kapott eredmény megfelel-e az előzetesen rögzített kockázatmérséklési stratégiában meghatározott kockázati maradványértéknek. A kockázati maradványérték az a fennmaradó kockázati szint, amely a csökkentő intézkedések végrehajtása után is megmarad, de a vállalat még elfogadhatónak tartja. A nyomon követés célja annak biztosítása, hogy ez az érték a meghatározott határokon belül maradjon, és ne indokoljon további beavatkozást.

A negatív hatásokra adott válaszok nyomon követése mellett a vállalkozások felülvizsgálhatják az átvilágítási eljárásaikat vagy az érintettek szélesebb körét bevonó ágazati kezdeményezéseket annak érdekében, hogy biztosítsák ezek hatékonyságát. Ez történhet rendszeres időközönként, vagy akkor, ha a nyomon követési tevékenységek azt mutatják, hogy a jelentős káros hatásokat nem kezelik megfelelően. A megfelelő minőségi és mennyiségi mutatók megállapítása segíthet a hatékony nyomon követésben. Ezek közé tartozhatnak például:

- Azon érintettek százalékos aránya, akik elégedettek a kockázatcsökkentési eljárásokkal.
- Azon cselekvési pontok százalékos aránya, amelyeket teljesítése maradéktalanul megvalósult.
- Azon érintettek százalékos aránya, akik úgy érzik, hogy a panaszok felvetésére szolgáló csatornák hozzáférhetőek, méltányosak és hatékonyak.
- Az azonosított káros hatás(ok)hoz kapcsolódó ismétlődő problémák száma és aránya.

Fontos szem előtt tartani, hogy a mutatók függenek az adott kontextustól, és a vállalkozások átvilágítási folyamatához kapcsolódó célkitűzéseknek és intézkedéseknek megfelelően változhatnak.

Hogyan tudja egy vállalkozás nyomon követni a végrehajtást és az eredményeket?

Az, hogy egy vállalkozás hogyan követi nyomon a végrehajtást és az eredményeket – beleértve azt is, hogy a hatásokat hatékonyan kezelték-e – a vállalkozás működési környezetétől, méretétől, valamint a saját tevékenységei és az ellátási lánc kapcsán felmerülő kockázatoktól függően változhat. Az esetek többségében a vállalkozásnak számos inputot kell megvizsgálnia, beleértve az elemzési és értékelési adatokat, a panaszkezelési eljárásokból származó adatokat és az érdekelt felek visszajelzéseit.

Például, ha egy vállalkozás azt szeretné nyomon követni, hogy a közvetlen szállítói hogyan kezelik a gyermekmunka problémakörét, akkor az alábbiakat teheti:

- Figyelemmel kísérhetik a szállítók által a gyermekmunka ellen hozott intézkedési terveinek kialakítását, illetve azok módosításait.
- Nyomon követhetik és kiértékelhetik a gyermekmunka azonosított eseteit.
- Globális szinten a vállalkozás évente felülvizsgálhatja az értékelési adatokat, a bejelentett panaszokat és a hiteles jelentéseket, amelyeket az összes nagy kockázatú szállítója vagy a nagyobb kockázatú földrajzi területek tekintetében gyűjtött össze.

Az, hogy egy vállalkozás milyen gyakran követi nyomon az előrehaladást, szintén a vállalkozás által nyomon követett tényleges vagy potenciális káros hatások jellegétől és súlyosságától függ. Minél súlyosabb lehet egy hatás, annál lényegesebb a gyakori felülvizsgálat és újraértékelés.

Sok esetben a végrehajtás és az eredmények nyomon követésére irányuló tevékenységek integrálhatók a vonatkozó belső nyomon követési és jelentéstételi folyamatokba.

Visszacsatolási pontok meghatározása

A lépés célja a **nyomon követésből levont tanulságok** felhasználása a releváns folyamatok kijavítására és hatékonyabbá tételére.

ESG törvény 18. § (3) A megelőzési intézkedések eredményességét a vállalkozás

a) legalább évente egyszer és
b) ha a vállalkozásnak saját üzletágában vagy közvetlen szállítójánál jelentősen megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzettel kell számolnia – ideértve különösen új termékek, projektek bevezetését, valamint új üzleti ágban való részvételt –, eseti jelleggel felülvizsgálja.

(4) Az eseti jellegű felülvizsgálat célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzetre.

ESG törvény 22. § A korrekciós intézkedések hatékonyságát legalább évente egyszer az ESG beszámoló benyújtását megelőzően, illetve eseti jelleggel felül kell vizsgálni, ha a vállalkozásnak számolnia kell azzal, hogy saját üzleti hatáskörében vagy a közvetlen beszállítónál jelentősen megváltozott, vagy jelentősen kibővült kockázati helyzet alakul ki, ideértve különösen új termékek, projektek bevezetését, valamint új üzleti ágban való részvételt. Az eseti jellegű felülvizsgálat célzottan vonatkozhat kifejezetten a megváltozott vagy jelentősen bővülő kockázati helyzetre.

1 Azonosítsa azokat a káros hatásokat vagy kockázatokat, amelyeket a korábbi átvilágítási folyamatok során esetleg figyelmen kívül hagytak, és a **jövőben vegye figyelembe** ezeket.

2 A vállalkozás **átvilágítási folyamataiba építse be a tanulságokról** szóló visszajelzéseket, hogy a jövőben javítani lehessen az eredményeket.

Milyen további kérdéseket érdemes figyelembe venni?

- Összességében sikeresek voltak-e a korrekciós intézkedések? A kockázatcsökkentés során sikerült-e elérni a már elfogadható, előre rögzített kockázati szintet?
- Milyen mértékben történt meg a korrekciós intézkedések dokumentációja? Szükség esetén: mi a hiányos dokumentáció oka?
- Milyen mértékben kapcsolódik a korábban megfogalmazott irányelvek végrehajtása a meglévő megelőző intézkedésekhez, például a beszerzési gyakorlatok kiigazításához?
- A hatékonysági felülvizsgálatok meghatározzák-e az alkalmazott intézkedések működését, és hogyan vonják be az érintetteket ebbe a folyamatba?
- Milyen következtetések vonhatóak le a korrekciós intézkedések hatékonyságának felülvizsgálatából az intézkedések kiválasztásának és fókuszának megfelelőségét illetően?
- Szükséges volt-e a kockázatkezelésre tervezett erőforrások mennyisége, vagy kevesebb is elegendő lett volna?
- Hatékonyabban lehet-e felhasználni a meglévő erőforrásokat újraelosztással, különösen annak érdekében, hogy elkerüljük az üzleti kapcsolatok végleges megszakadását?
- Szükség van-e további erőforrásokra a meglévő vagy új korrekciós intézkedésekhez?
- A tárgyalt folyamat során megszerzett új információk és tapasztalatok hozzájárultak-e ahhoz, hogy a jövőben hatékonyabbá váljon a kockázatkezelés?

Hogyan reagálhat egy vállalkozás a nyomon követés eredményeire?

A nyomon követés lehetővé teszi a vállalkozás számára annak megismerését, hogy az általa bevezetett rendszerek hatékonyan lehetővé teszik-e a káros hatások elkerülését és kezelését, illetve, hogy a rendszerek módosíthatók-e a hatékonyabbá tétel érdekében. Például, ha egy vállalkozás szállítói értékelése nem tárt fel tűzbiztonsági kockázatokat, ám ennek ellenére komoly tüzeset volt a szállítónál, az események tükrében a vállalkozás felülvizsgálhatja a korábbi elemzés és értékelési rendszerét.

Ha egy vállalkozás átvilágítási folyamatai nem hatékonyak, érdemes lehet **belső értékelést** végezni az okok felderítése érdekében. Hasznos lehet továbbá az átvilágítási folyamatokban részt vevő alkalmazottakkal és az érintett külső érdekelt felekkel való **konzultáció** is.

A kockázatkezelés lépései

1. A rendszeres kockázatkezelési rendszer megalapozása
2. Kockázatok azonosítása
3. Lényegességi elemzés
4. A kockázatértékelés elvégzése súlyosság és bekövetkezési valószínűség alapján
5. Az eseti kockázatkezelési rendszer kialakítása
6. Kockázatkezelési rendszer működtetése
7. Kockázatkezelési rendszer nyomonkövetése (monitoring)

Monitoring tevékenység

- ➔ 1 **Belső erőforrásokkal vagy harmadik fél segítségével** rendszeresen vizsgálja felül a vállalkozás keretei között elért kockázatkezelési eredményeket, és kommunikálja az eredményeket a vállalkozáson belüli és kívüli érintettekkel egyaránt.
- ➔ 2 Végezze el az **értéklánc tagjainak időszakos értékelését** annak **ellenőrzésére**, hogy valóban hajtanak-e végre kockázatcsökkentő intézkedéseket, valamint annak igazolására, hogy a felmerülő káros hatásokat valóban sikerült-e megelőzniük vagy mérsékelniük.
- ➔ 3 **Törekedjen a vállalkozás által okozott emberi jogi hatások esetében az érintettekkel** vagy potenciálisan érintettekkel – köztük a munkavállalókkal, a munkavállalók képviselőivel és a szakszervezetekkel – való széleskörű konzultációra.
- ➔ 4 Igyekezzen rendszeresen **felülvizsgálni** azokat a vonatkozó, több érdekelt felet érintő ágazati kezdeményezéseket, amelyekben a vállalkozás részt vesz. E felülvizsgálatok során **értékelje, hogy ezek a kezdeményezések összhangban vannak-e az iránymutatásokkal**, és milyen mértékben segítik a vállalkozást az üzleti tevékenységéhez kapcsolódó káros hatások azonosításában, megelőzésében vagy mérséklésében.

Visszacsatolási pontok meghatározása

- ➔ 5 **Azonosítsa azokat a káros hatásokat vagy kockázatokat**, amelyeket a korábbi átvilágítási folyamatok során esetleg figyelmen kívül hagytak, és a **jövőben vegye figyelembe** ezeket.
- ➔ 6 A vállalkozás **átvilágítási folyamataiba építse be a tanulságokról** szóló visszajelzéseket, hogy a jövőben javítani lehessen az eredményeket.

 SZTFH

Kiadó:
Szabályozott Tevékenységek
Felügyeleti Hatósága

1123 Budapest, Alkotás utca 50.

sztfh@sztfh.hu

ISBN 978-963-671-340-9
Budapest, 2025